

2012 m. rugsėjo 14 d., penktadienis

Nr. 32 (1000) | Kaina 2,50 Lt

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

2

1000-tis „7MD“ penktadienį

3

Naujas „Kinas“

4

Avinjono teatro festivalis

Hu Xiangqian. Xiangqiano muziejus
I. BUDZEIKAITĖS IR ŠMC NUOTR.

6

Mindaugas apie Mindaugą

7

Pokalbis su dailininke Birute Stulgaitė

8

Vilniaus dokumentinių filmų festivalis

Hubertus Gojowczyk. „Durys į biblioteką“. 1977 m.

A. MAKYTĖS NUOTR.

Atsiprašau, viršijau limitą

Dar kartą apie parodą „Documenta“ Kaselyje

Agnė Narušytė

Pradėsiu nuo kūrinio, kurio „Documentoje“ nemačiau.

Vienas iš Kaselio Karlsauės parko pastatyti medinių paviljonų pri-mena kontorą – čia tris kartus per savaitę dirba Lori Waxman. Dvide-šimt penkias minutes ji žiūri (ki-tai sakant, gilinasi) į kokio nors menininko atneštą kūrinį – nesi-rinkdama, tiesiog pagal pirmo atėju-siojo teisę. Tada ji parašo simto – dvieju šimtų žodžių recenziją ir „gar-gantuoją gilių, kritišką, bet nebūti-nai pozityvų požiūrį“. Jos tyrimo, rašymo, redagavimo procesą galima stebėti ekrane realiu laiku. Pa-rašytas tekstas atspausdinamas, jį iškart galima perskaityti. Per šimtą „Documentos“ dienų turėjo susi-kaupti visa knyga tekštų. Turbūt su-pratote, kad Lori Waxman yra ne menininkė, o kritikė. Taip, beje, pra-sideda ir jos biografijos bei kūrinio pristatymas „Documentos“ gide, iš

kurio ir sužinojau apie tai, ko ne-mačiau.

Rašau apie nematyta kūrinį todėl, kad savo darbą eksponejanti kritikė ne tik priešinasi meno rinkos diktatu, bet ir atkreipia dėmesį į Lietuvoje taip pat aktualią kritinio vertinimo, analizės ir argumentuo-to rašymo nykimo problemą. „...per daug menininkų ir nepakankamai kritikos institucijų“, – konstatuoja gido autoriai. Per daug lemia au-toritetingi kuratoriai ir dideli pini-gai – rašoma tik apie tuos, kurie jau pateko svarbių institucijų ak-riatin, kurie jau priimti į išrinktų klubą. Nors atrodo, kad jokis fiziko dėsniai netrukdo praplėsti to klubo sienų (ir interneto erdvė juk beribė), pasauliję menininkų vis tiek yra neįsivaizduojamai (per) daug. Jau ir taip didžioji paroda mirga nematytomis ir neištariamo-mis pavardėmis, kurios užsimirš tuo pat, vos tik baigsiu ši tekstą. Pažvelgti į tuos, kurių spiecius su-

kasi už kuratorių dėmesio rato ri-bos, nėra laiko. Lori Waxman šiek tiek išlygina pusiausvyrą, bet tik juo-kais, nes ši kompenzacija per men-ką, kad iš tikrujų ką nors nulemtų. Ne, jos veiksmas reikšmingesnis kitu požiūriu – atneštų ir recenzuo-tų kūrinių kiekiu galima išmatuoti kritikos institucijos reikalingumą. Ir ne bet kokios kritikos, o sąžiningos – tokios, kuri vertina įsigilindama ir nepataikaudama, pakeliui atskleis-dama iš pirmo žvilgsnio nematomas meno kūrinio reikšmes.

Gaila, kad šio paviljono, pavers-to kritikos kontora, nemačiau. Bū-čiau patikrinusi, kiek ta kritika reikalinga. Patikrinčiau „objekty-vių“ – suskaičiuočiau per tą laiką pagamintus kritikos tekstus. Bet ne-mačiau ir būčiau to net nepasteb-ejusi, jei ne akivaizdžiai kintanti kritikos padėtis Lietuvoje. Mat spauda, ypač kultūrinė, baigia persikelti į in-

NUKELTA | 6 PSL.

1000-tis penktadieniu

Iškilmingai ir pragmatiškai apie jubiliejinių „7 meno dienų“ numerį

Monika Krikštopaitė

Jeigu ryžtumėmės išvardinti vius visus daugiau nei per 20 metų mums talkinusius tekstų autorius, menininkus, fotografius, rēmėjus ir kitaip leidinį palaikius žmones, organizacijas, nežinau, ar išsitekume šiuose puslapiuose. Būtų konceptualu, bet ir rizikalinga, nes išliktu galimybė ko nors nepaminioti. Nes kiekvienas(-a) yra svarbus, kiekvienas(-a) prisiđejo prie to, kad išlikome, kuo tapome ir kaip atrodėme bėgant metams. Šiandien jums visiems dėkojame, o kas dieną jaučiamės dėkingi už tai, kad drauge kūrėme ne pramoginį, o mąstantį ir reiklų laikraštį, ko gero, daugiausia vedam entuziazmo ir prasmingumo pojūčio. Ispūdinga yra tai, kad jūs dirbote ne dėl solidžių algų ar didelių honorarų, aukojote savo brangų laiką ir jėgas. Matyt, tai buvo svarbu. Kitai neko nebūtų buvę.

Etu tikra, kad kultūra jums nėra hobis. Tikiu, kad mums visiems yra reikalinga nepriklausoma diskusijų erdvė ir mūsų pačių veiklos metraštis. O ši tikėjimą sutvirtina faktas, kad leidinys tebegyvuojas. Nors redakcija vis suabejoja galimybę išlikti. Tiesą pasakius, kiekvienais metais prieš Kalėdas mūsų savijauta būna panasi į paniką. Ir vėl iškyla hamletiškas klausimas „būti ar nebūti?“. Tai beveik juokinga ir nemažiau graudu. Primena anekdotą apie senuką, kuris kasmet praneša mišrąs, bet visus pergyvena. Bet, patikėkite, kaskart kyla reali grėsmė. Suprantu, kad tuo mes Lietuvos kultūroje, ypač lietuviškoje kultūros spaudoje, nesame išskirtiniai. Iki šiol į egzistencinį klausimą vis atsakydavome „na, kaip nors“. Atsiprašydamas tu, kuriems užmokesčis vėlės. Sumažindavome ir taip minimalius poreikius iki dar mažesnių ir dirbdavome toliau. Giminių ir artimieji trukčiodavo pečiai. Matyt, mums per-

Audronis Liuga, Tania Šimonienė, Živilė Pipinytė, Eglė Strazdienė, Lolita Krivulinienė, Linas Vildžiūnas, Egmontas Jansonas, Jokūbas Jacobkis, Erika Grigoravičienė, Jonas Liniauskas. 1992 m. gruodis

daug patinka mūsų darbas, kad mestume. Vadinas, patys „kalti“.

Nenoriu Jūsų graudinti, mes galbūt net šiek tiek ir didžiuojamės savo atkaklumu. Noriu tik paruošti pokyčiams. Visi žinome, kad valstybės lėšos kultūrai neauga ir artimiausiu metu nedidės. Nuoseklumo ir testinumo siekančios spaudos projektai lešų skirstytojams neretai gali pasirodyti kaip „niekuo ypatingi“, o mes kas kart negalime ir nenorime pavirsti vis kita būtybe. Vadinas, negalime pašliauti vien fondais, nors jie (duok Dieve jiems gausos) ir lieka pagrindiniai gyvasties garantais, ir ne tik mums. Visi žinome, kad pasaulio spaudinių išgyvena radikalius pokyčius, nes jų gyvenimas persikelė į internetą. Kioskai, popieriaus šiugždėjimas tapo vintažiniu malonumu. Mes sentimentalūs, nesirengiame atsisakyti, bent jau kol kas. Ly-

gai tokia pati istorija ištiko ir muzikos pramonė. Muziką laikmenose perka tik melomanai, dauguma ją parsisiunčia internetu. Tas pats su kino filmais. Galiausiai kaip šių permanentų pasekmė žlunga arba kinta ir muzikos, filmų, spaudos platinimo tinklai. Ką noriu pasakyti? Mokėjimai už paslaugas irgi persikrausto į internetą. Tik sumžėj, nes visi supranta, kad kūrybiinių produktų gavėjai tuo anaipolt neapsidžiaugs. Mums irgi nelieka kitos išeities, kaip tik ivertinti savo darbą simboliniu mokesčiu. Greitai (tikimės, spalio mėnesį) autorių tekstai bus prieinami tik sumokėjus kelis litus per ménęs. Likę turinys – anonsai, repertuarai, rekomendacijos, savaitės filmai ir dar daugiau – bus nemokami. Stengsimės, kad atsiskaitymas būtų kuo prastesnis, pavyzdžiui, vienas iš gali-

mų būdų – sms žinute. Ryžtis tokiam sprendimui buvo nelengva, kažkaip nesmagu imti pinigus, kai paprasti džiaugiamės jau vien tuo, kad kas nors apskritai domisi kultūra. Apklaustieji respondentai lingavo galvas, sakė „neišgyvensite“. Girėdėtas žodis... Vis dėlto surizikuosime, nes per kiekvienas Kalėdas mums atrodo, kad jau nebeturime ko prarasti.

Tačiau yra ir padrąsinančių balsų, antai vienas iš jų – geranoriškas laikraščio komentatorius „toto“ 2012-08-26 08:35 rašo: „[...] Problema gi viena – pinigai, resursai reikalingi kokybiškai spaudai egzistuoti. Norint patenkinti beribės internetinės auditorijos poreikius, jų reikia dar daugiau. Daugiau ir klausimų, žvelgiant į ateitį. Kodėl popierinė versija turi išlaikyti internetinę, kodėl ne atvirkšciai? [...]“

Anonsai

Naujas „Skalvijos“ kino centro sezonas

„Skalvijos“ kino centras – vienintelis Vilniaus kino teatras, kuris, atėjus nepriklausomybei, ir toliau rodo filmus. Vis kiti sovietmečiu mieste veikę kino teatrai arba išnyko, arba pakeitė savo paskirtį. 2013 m. kovo 12 d. „Skalvija“ švępenkiasi dešimtmetyje. Būtent tą dieną 1963-iaisiais buvo atidarytas dviejų salių „Planetas“ kino teatras, 1997 m. pervadintas į „Skalviją“. Laukdama jubiliejaus, „Skalvija“ ketina pri(si)minti Vilniaus kino teatrų istorinius momentus, prieš kiekvieną seansą rodant trumpus sovietinės kino kronikos siužetus, kuriuose užfiksuotas vienas ar kitas Vilniaus kino teatras.

„Nors 50 metų, atrodo, nera itin ilgas laikotarpis, ir jis gula užmarštini, todėl specialiai jubiliejui mėginsime atkurti „Planetas“-„Skalvijos“ istoriją“, – sakė Sonata Žalneravičiutė, „Skalvijos“ kino centro programų koordinatorė. – Aitskiri „Skalvijos“ istorijos įvykių bus aprašyti jos programėlėje bei skaidrėse, kurios suksis prieš kino seansus. Be to, „Skalvijos“ kino centro ga-

lerijoje ketinama surengti kelias fotografių parodas. Vieną jų jau rugpjūčio 10 d. atvėrė duris į „Skalvijos“

ginių, „Skalvijoje“ vyks tradiciniai kino renginiai: Tarptautinis Vilniaus dokumentinių filmų festiva-

Kodėl neišnaudoti komercinių, marketingo, publikavimo, sklaidos galimybių – įrankių, kurių neturi popierinė spauda?“ To, kad skaitmeninė spauda išlaikytų popierinę, reikia dar sulaukti, bet Jūs mums galite padėti nebebijoti Kalėdų ir paslėpti elgetos kepurę. Nesitikime, kad apsidžiaugsite nauju mokesčiu (nors gal kam nors taip bus paprasčiausiai patogiau prisidėti, nes ir nusipirkti laikraštį kioske, ir užsiprenumeruoti pašte nebéra taip jau paprasta), bet, kaip sako po internetą klajojantis plakatas: „Aš esu menininkas, bet tai nereiskia, kad galu dirbtu nemokamai. Aš gaunu lygiai tokias pačias sąskaitas kaip ir Jūs.“ Mokesčius, kaip minėjau, bus tik simbolinis. Mažesnis nei kavos puodelio ar automobilio statymo Vilniaus centre; šokolado piltelė į kiti menininkai kainuoja daugiau.

Yra ir geresnių naujienu. Atnaujinome svetainę (viliuos, ši teksto skaitote jau naujoje). Ji nėra labai įmantri, mums įmantrumas netiktū kaip ir bibliotekininkai skrybėlė su stručio plunksna, tačiau joje accentuojame tai, kas mums atrodo svarbiausia – patogumą skaityti. Čia dominuos tekstas, o ne vaizdas, nes mes – rašantį laikraštis, mums rūpi, kad kuo geresni autoriai tartų žodį, kad kuo aktualesnės temos būtų aptartos ir svarbūs renginiai neliktu nepastebėti. Keičiasi ne tik išvaizda, atsiranda daugiau lankstumo – publikacijos pasirodyti viena po kitos, darbo dienomis „7 meno dienos“ nuo šiol dirbs online režimu. Atsiras ir nauju įrankiu: kultūros skelbimų lenta ir atradimų galerija, kurioje kviesime prisistatyti jaunus (ir nebūtinai) menininkus. Naujoves pristatysime po truputį, kad Jums vis kiltų noras užsukti į mūsų svetainę. O popierinių laikraštis tės penktadienio tradiciją. Rinktiniai tekstai suguls į puslapius, kuriuos, tikimės, šiurenosite dar daug penktadienių.

Paroda „Skalvijos“ užkaboriai

V. PETRIKAITĖS NUOTR.

užkaborius.“ Parodos autorė Vika Petrikaitė.

Be jubiliejui paminėti skirtų ren-

lis, kino klasiko retrospektiva „Praėjusiais metais VDFF ir Amerikos neprisklausomo kino režisieriaus Ji-

mo Jarmuscho filmų retrospektiva sulaukė didelio žiūrovų susidomėjimo ir dar kartą irodė, kad žiūrovai nori žiūrėti ne tik naujausius filmus, bet ir pažinti kino klasikos kūrinius bei dokumentiką. Šiemet išsiilgusius kino klasikos „Skalvija“ nudžiugins italų režisieriaus Michelangelo Antonioni filmų programą“, – apibendrino S. Žalneravičiutė.

Tradiciškai „Skalvijoje“ vyks festivaliai „Ad Hoc: nepatogus kinas“, „Tindirindis“, „Scanorama“, „Žieminos ekranai“, „Kino pavasaris“, suksis repertuariniai filmai. „Skalvijos“ kino akademija vėl mokys jaunąjų publiką žiūrėti ir kurti filmus, bus rengiamos „Mokausi iš kino“ peržiūros pedagogams bei moksleiviams, mažieji žiūrovai kviečiami į „Karlsongo kiną“, o vyresniųjų – į seansus senjorams.

„SKALVIJOS“ INF.

Tūkstantis ir 7 dienos

Laima Kreivytė

Taip sutapo, kad laikraščiu žen-
giant tūkstantai, aš žengiu į ketu-
riasdešimtajį. Pasidabinusi nuliais
paprastai gaumi teisę į žviltelt at-
gal, ir jei atspindys neužmuša vie-
toje, gali apsimesti Šacherezada ir
pasakti tūkstantį pasaką (ar skalvi-
jų?).

1 pasaka: Shakespeare'o gimdytojai

Kai 1995-aisiais atėjau dirbtį į „7 meno dienas“, jos dar buvo įsi-
kūrusios Bernardinu g. 8, dabartiniame „Šekpsyro“ viešbutyje. Prie
durų (be kitų) kabėjo seniai pamirštoto žurnalo jaunimui „Švyturys“ iš-
kaba. O visai nešekpsyriškai apsta-
tytame redakcijos kambarėlyje tyrojo dūmų debesis. Rūkė redak-
cijoje visi, įsigudrindę cigarečiai laikyti kairėje, o rašiklį – dešinėje ran-
koje. Antrame auksčte didinguose
plotuose veikė sovietmečio tipo val-
gyka. O maketuotojos su dideliais
kompiuteriais sėdėjo siauroje pa-
talpoje, kuri labai priminė Ievos Si-
monaitės atodūsi: „Barbės kama-
raitė – tik skylė: viename gale
langas, kitame – durys.“

2 pasaka: Realybės šou „Redakcija“

Vėliau redakcija persikėlė į gre-

Linas Vildžiūnas, Laima Kreivytė, Monika Krikštopaitytė, Rita Markulienė, Rūta Jakimavičienė, Živilė Pipintytė, Vanda Čemerkaite, Milda Brukštutė, Julijus Lozoraitis. 2012 m. rugsėjis

timą tarpuvertę ir erdvęs padau-
gėjo. Ypač prisiminus pelėsius daug-
inančią palėpę, kur niekas nevy-
ko, bet po kiekvieno lietaus pro-
pakabinamas lubas grūdavo dan-
gus. Dangus visada buvo šalia, ypač
žvelgiant pro kalbos redaktorių ir
atsakingosios sekretorių langus.
Nufotografuoti tą dievišką vaizdą
redakcija pakvietė Gintautą Trimą-

ką. Šv. Onos bažnyčios atvaizdas iš
„7 meno dienų“ perspektyvos pa-
sklidė po Lietuvą. Dabar ši bibliog-
rafinė retenybė saugoma redak-
cijos archyve ir ištikimo skaitytojo
palėpėje.

Realybės šou „Redakcija“ toje
šventoje vietoje taip ir nevyko – ti-
sliau, šou vyko tiesiogiai, be televizi-
jos kamero ir nuobodžiaujančių žiū-

rovų, kuriems tuo metu buvo rodo-
mių atspindžiai akvariumuose. Nes
kas gi žiūrėtu tuos kritikus, aktori-
us, poetus, dailininkus, muzikus,
kurie lipo redakcijos laiptais, rūkė
ir rėkavo virtuvėje, gérė kavą ir vel-
nio lašus, kalbėjo apie knygas, pa-
rodas ir filmus, o su didžiausiu įkvė-
pimu – apie save. Kalbėjo velniskai
gerai (po velnio laš!). Kultūra te-

levizijoje dažniausiai atsiduria nu-
pigintų prekių skyrellyje, o mes ne-
same tokie turtingi, kad parsiduo-
tume pigiai. Tą retro realybės šou
dabar reikia išrašyti į vinilo plokšte-
lę – nes popierinis laikraštis su gy-
vai, o ne virtualiai susitinkančiais ir
bendraujančiais žmonėmis irgi yra
vintažas.

3 pasaka: Kalendorinės šventės

Atsivertus šių metų stalinų kalen-
dorių paaškėja, kad rugsėjo
14-oji – Šv. Kryžiaus išaukštinimo
ir Pasaulinė seksualinės sveikatos
diena. Kažkuriuo būdu šventės tik-
riausiai susijusios, nors internetini-
mis kalendorius siūlo sveikinti tik
su Šv. diena, paslaugiai nukreip-
damas į atvirutes su kryžiais. „Kas
skaito, rašo – duonos neprašo“,
primena ir liaudies išmintis tame
pačiamė puslaplyje. Štai ir atsaky-
mas, kas sieja kryžių ir seksualinę
sveikatą. Švenčių simbiozė primena
„7 meno dienų“ ir Vilniaus dailės
akademijos sąjungą. Iš Bernardinu
gatvės redakcija persikėlė į pa-
cią Šv. Onos pašonę ir dabar kartu
su VDA studentais gano čia pleve-
nanią kūrybos dvasią. Kol ji laisva,
o studentai mums rašo ir saugo svei-
katą, laikraštis gyvuos. Dar bent
tūkstantį popierinių pasakų.

Nauji leidiniai

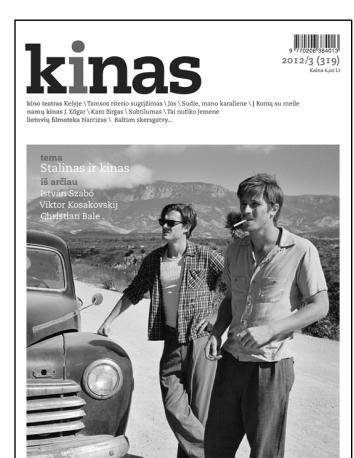
Rudens „Kinai“

Lenkų filmų savaite šiandien
prasidesta tikras kino renginių ma-
ratonas, beveik be pertraukos vykstan-
tis iki lapkričio pabaigos, tad
naujasias „Kinai“ pirmiausiai išskuba
juos visus pristatyti. Tai Vilniaus
dokumentinių filmų festivalis, Tarp-
tautinių filmų festivalis, dokumentinių filmų festivalis „Ad Hoc: nepatogus kinas“, tarptautinių animacinių filmų festivalis „Tin-
dirindis“ ir galiausiai – Europos Šalių
kino forumas „Scanorama“, šiemet minintis dešimtają sukaktį.
Kinomanams kils nemažai galvo-
sūkių, ką pasirinkti, nes šiu renginių
programose daug šiuo metu
linksniuojamų filmų, pavyzdžiui,
šeimetus Kanų laureatas Michae-
lio Haneke's „Meilė“ ar dokumentinis Beno Riverso „Dveji metai
prie jūros“. Daug ir retrospekti-
vų, pradedant specialiaja progra-
ma „Surrealizmas lenkų kine“ ir
baigiant Ingmaro Bergmano fil-
mai „Scanoramoe“.

Šiemet „Scanoramoe“ svečiuo-
sis žymus vengrų režisierius Istvá-
nas Szabó, sutikęs pirmininkauti
žiuri, kuris tradiciškai rinks geriausią
trumpametražį Baltijos šalių
jaunuųjų režisierių filmą. Todėl į festi-
valio programą įtrauktą ir jo vokiš-
koj triologija („Mefistas“, „Pulkini-
kas Redlis“, „Hanusenas“), ir
naujausias režisierius filmas „Du-
rys“, kuriame pagrindinį vaidmenį
sukūrė puiki anglų aktorė Helen
Mirren. „Kinai“ tai buvo graži pro-
ga pristatyti Istváną Szabó iš arčiau,

priminti skaitytojams visą jo kūry-
bą, glaudžiai susijusią su dramatiš-
ka XX a. istorija. Štai kaip ją apibū-
dina pats režisierius:

„Aš gimiai šalyje, kuriai XX am-
žius atnešė begalę sukrėtimą. Jo
pradžioje Vengrija buvo Austrijos-
Vengrijos imperijos dalis. Vėliau
tapo faštine. Po to, kai aš buvau
vaikas, šalis išgyveno Antrajį pasau-
linį karą. Po karo atėjo stalinizmas.

Vėliau – 1956-jeji. O po jų – ilgas ir
keistas socialistinis sustojusio laiko
tarpsnis. Todėl mano filmai vie-
naip ar kitaip susiję su politinėmis
ir ideologinėmis šintmečio proble-
momis. Jie apie gyvenimą, kuris ne-
buvo itin linksmas.“

Kino sėsajos su istorija – tai pa-
grindinė šio žurnalo numerio te-
ma. Lina Kaminskaitė-Jančorienė
nuodugniai aptaria stalinizmo epo-
chos sovietinį kiną, vadinaus „so-
cialistinių realizmą“, atspindėjusį ne
faktinę tikrovę su jos socialiniaisiai
nepritekliais ir represijų baimės at-

mosfera, bet mitologizuotą jos ver-
siją, kūpiną „revoliucinės romanti-
kos“, melagingo optimizmo, ori-
entacijos į šviesią ateitį, skiepijusių
besalygišką pasiaukojimą socialis-
tinei tévinci, partijai, Stalinui ir ne-
apykantą priešams. Šis kinas darė
didžiulį poveikį masėms, buvo
veiksmingas totalitarizmo ideolo-
gijos ginklas.

Kinai ir istoriją siejančius saitus
šeimet narplio „Meno avilio“ var-
stos stovyklos Žemimų dvare da-
lyviai, apie tai pasakoja Goda Ju-
revičiūtė. Šiuolaikinio Irano kino
veržimasi į laisvę iš ideologinės cen-
zūros gniaužtų esę. „Kūnas kaip poli-
tinis manifestas“ aptaria Narius
Kairys.

VDFF šiemet parengė išties pra-
matiną programą. Vienas ryškiaus-
ių jo akcentų – rusų kino doku-
mentininko Viktoro Kosakovskio
filmų retrospekyva. Unikalii šio
režisieriaus kūrybą nagrinėja Rūta
Birštonaitė, siedama ją su Kosa-
kovskio mokytojo filosofo Alekse-
jaus Losevo pasaulėžiura, grindžia-
ma laisvės ir lemties dichotomija.
Anot autorės, Kosakovskis pasi-
renka žaismingą, beveik naivą tyri-
nėjimo būdą, kai susidomi, kas sie-
ja žmones, gyvenančius priešingose
Žemės rutulio pusėse ar gimusius
tā pačią dieną, bet jis visuomet domi-
na giluminės laisvės, atsitiktinu-
mo ir lemingo sutapimo jungtys. O
pamatinis jo kūrybos principas – „vi-
sa tai, kas yra, kas nutinka, nuo mū-
sų nepriklauso, ir todėl tai nėra at-
sitiktinumas“.

Dėmesio verta ir kita VDFF
programa „Bitnikai kelyje“, skirta
Jacko Kerouaco 90-osioms gimimo

metinėms. Ją sudaro 4 filmai apie
bitnikų kartą ir ryškiausius jos at-
stovus rašytojus Kerouacą, Alleną
Ginsbergą bei Williamą S. Bur-
roughsą. Atsitiktinumas ar sutapi-
mas, kad ekranuose tuo pat metu
pasirodo brazilų režisieriaus Wal-
terio Salleso sukurtą Kerouaco ro-
mano „Kelyje“ ekrанизacija (kad-
ras iš filmo puošia žurnalo viršeli),
kurią gana negailestingai daužo
Maksimas Ivanovas. Tačiau tai ne-
atvésins noro pažiūrėti filmą ir dar
kartą ivertinti recenziją. Juk kick-
vienas turime savę šio romano mi-
tologemą.

Aptariami ir kiti repertuaro fil-
mai. Ramūnas Pronkus rašo apie
dar vieną betmenianos produktą
„Tamsos riterio sugrįžimas“, o Izol-
da Keidošiūtė pristato jame vaidin-
ančią Christinan Bale'ą. Laima Kreivytė
ieško ir neranda prasmės Małgorzatos Szumowskos filme
„Jos“, o Ieva Toleikaitė – Benoit
Jacquot „Sudie, mano karaliene“. Woody
Allen „I Romà su meile“ aptaria Živilė
Zablackaitė, apgai-
lestaudama, kad Woody vis negrįž-
ta į Niujorką – „miestą, kurį jis myli
taip, kaip Fellini mylėjo Romą“. Ni-
jolė Andrijauskienė, kaip visada,
pristato DVD naujienas, tarp ku-
rių pasitaiko ir ekranų nepasiekusių
filmų. Šikart tai Clinto Eastwoodo
„J. Edgar“ apie daugiametį
FTB šefą J. Edgarą Hoover, kurį
suvaldino Leonardo DiCaprio.
„Pamatyi reikėtų visiems DiCaprio
gerbėjams – tam, kad dar kartą su-
prastų, koks talentas slypi po sto-
ru ir sudėtingu grimu.“

Dovilės Gasiūnaitės pilnametra-
žių vaidybinių filmų „Narcizas“ anali-

zuoją Gediminas Kukta. Pabrėžęs,
kad kurti psychologinę dramą debiutiniame filme – jau daug, recen-
zentas apgailestauja, jog nepavyko
susitapatinti nei su veikėjais ir jų
poelgiais, nei su situacijomis. Juoz-
zo Matonio ilgai filmuotą „Baltam
skersgtavystę“ apie neįgaliajų die-
nos centro lankytojus palankiai verti-
tina Elena Jasiūnaitė. „Iš ko lošia-
me?“, – klausia ta pati autorė,
apsilankius Igno Jonyno kuriamu
filmu „Lošėjas“ filmavimo aikštė-
lėje. Nuo savęs pridursiu, kad šiuo-
laikiniame lietuvių kine tai, regis,
bus antras filmas po „Perpetuum
mobile“ apie savo paties sugalvotą
lošimą.

„Kur link ritasi Rytų ir Vidurio
Europos kinas?“, – tai jau Karlovi
Varų kino festivalyje apsilankiusios
Santos Lingevičiūtės klausimas. O
žurnalo redaktorė Živilė Pipintytė
nuolatinėje feljetono skiltyje apgai-
lestauja, kad dabartinė jaunoji karta
skaito kitas knygas ir žiūri kitus
filmus nei ankstesnios. Postmod-
ernizmas paneigė bet kokius kanoni-
us, todėl tradicinius kartų nesusikal-
bėjimas tik pagilėjo. Konformizmas
tampa vertėbe, grafomanija persi-
kėlė į vizualiuosius menus, taigi ir
kiną. Deja.

Sensacingiausia naujiena – Bri-
tų kino instituto geriausią visų lai-
kų filmų sąraše į pirmą vietą pakilo
Alfredo Hitchcocko „Svaigulys“, iš-
stumęs kelis dešimtmečius ten
ištvirtinus Orsono Welleso „Piliety
Keiną“.

Neabejojame, kad tikrai rasite k¹
paskaityti.

LINAS VILDŽIŪNAS

Politika scenoje ir už jos

66-asis Avinjono festivalis

PABAIGA. PRADŽIA NR. 31 (1999)

Rasa Vasinauskaitė

Šiųmetis Avinjono festivalis šventė savo ikūrėjo, prancūzų scenos legendos, režisieriaus Jeano Vilaro gimimo 100-ąsias metines. Daugelis renginių buvo skirti vėl jį prisiminti, jauniems festivalio ir prancūzų teatro gerbėjams – supažindinti. Vilaro dvasia nekad neapleido festivalio. Tiesa, festivalis buvo ją išdavęs, ir tai nutiko anaiptol ne kovingais 1968-aisiais, kai pats Vilaras supažindino Avinjono žiūrovus su garsiausiomis eksperimentinėmis pasaulio trupėmis. Tai nutiko 2005-aisiais, kai meninių festivalio kuratoriumi tapo provokatorius ir performanso meno apologetas Janas Fabre. Prancūzų kritikai nepasikuklino – po tuomečių spektaklių pasirodė net kelios festivalio istorijai ir jo „žlugimui“ skirtos knygos; laikraščiai diskutavo apie prasidėjusį teatro, festivalio ir jo ideologinius sugriovimo laiką.

Vilaras man primena Juozą Miltinį. Abiejų šméklos, tarsi senojo Hamleo, sklando virš šiuolaikinio teatro, virsdamos jo sėkmų ir nesėkmų kaltininkais, apsauginiu tradicijos skydu. Nors įrodymų, kad šis skydas nebegali apsaugoti nuo natūralios teatro kaitos, daugiau nei reikia. Kaip ir įrodymų to, kad tiek Vilaro, tiek Miltinio pradėta teatro decentralizacija (Avinjono festivalis juk buvo sumanytas siekiant geriausius teatro pavyzdžius skleisti už sostinės ar didžiųjų miestų ribų, o Miltinis, atidarė teatrą Panevėžyje, provincijoje sugebejo sukurti ypatingą meninės traukos centra) anaiptol nereiškia jo nūvertinimo tenkinant publikos poreikius. Tai, ką savo ir kitų spektakliai pradėjo Vilaras, siekės artinti žiūrovus prie profesionalaus, žardinančio naujas estetines patirtis teatro, Avinjono festivalis tėsia štai jau daugiau kaip šešiasdešimt metų. Ir kuo toliau, tuo labiau didėja skirtis tarp pagrindinės (*in*) ir nepagrindinės (*off*) festivalio programų. Galima net sakyti, kad šimtai tūkstančių per tris liepos savaites Avinjoną aplankančių potencialių žiūrovų ir turistų (vien į pagrindinės programos spektaklius šiemet buvo parduota 135 800 bilietų; reginys, skirtas Vilaro atminimui ir vykės Popiežių rūmų aikštėje, sutraukė 8000 žiūrovų, diskusijoje ir susitikimuose dalyvavo 11 000 teatro gerbėjų), dar neįžengę į miestą, jau būna pasidaliję į dvis stovyklas. Tų, kurie po savaitę, dvi ar net visą mėnesį stebi pagrindinės programos spektaklius, ir tų, kurie surastu katalogu ir miesto planais per dieną iki vėlais vakaro spėja apibėgti po kelis *off* pasirodymus pristatančius įvairiausio dydžio ir formų teatrus. Pastarieji žiūrovai pagrindinė programą aplenkia ne vien dėl brangesnių bilietų – daugelio nuomone, jis tapo pernelyg elitinė, spektakliai per daug sudėtingi ir alinantys, trikdo vertimai švies-

lentėse, o *off* spektakliai ir pralinksma, ir atgaivina. Savo ruožtu pagrindinės programos žiūrovai išsigyda bilietus iš anksto, kartais rizikuodami, tačiau puikiai žinodami, kad žiūrėjimas nebus vien pramoga. Žinoma, tai anaiptol nereiškia, kad *off* programoje nėra atrankos ir neatsiranda savų favoritų – čia dominuoja „belaidis telefonas“, ir vertingiausiai pavyzdžiai kaip mat atsiduria spaudos teatro skilčių redaktorių ar teatro tinklaraštininkų akiratyje.

Skirtį tarp *in* ir *off*, tarp „elitinio“ ir „masinio“ teatro akcentuoju neatsitiktinai. Lietuvoje ji beveik išsitrynuusi, juolab žvelgiant į valstybinių ir nevalstybinių teatrų scenas. Pramoginės kultūros formos pastarajį dešimtmetį tapo neatsiejama mūsų jaunų (ir ne tik jaunų) eksperimentuojančiu režisierių (ar re-

mechanizmą, kad jis tapo atviras ir skirtingu kartu bei estetikų kūrėjams, ir skirtingu šalių žurnalistams, kritikams, žiūrovams. Iš pradžių kritikuotas „asocijuotų menininkų“ (festivalio meninių kuratorių) sumanymas pasirodė vaisingas tiek dėl išsiplėtusios spektaklių geografijos, tiek dėl gilesnės pažinties su viena ar kita šalimi ir jos kūrėjais. Be abejo, festivalio biudžetas skaičiuojamas dešimtimis milijonų, tačiau išsivaizduoju, koks intensyvus ir produktyvus yra kasmetinis pasirošimo darbas, numatant jo rezultatus keleriems metams iš priekė. Tarp festivalio pasiekimų – gausėjantis jo prodiusuotų tarptautinių premjerų skaičius, atsiradusios naujos teatrinių erdvės ir 2013 m. duris atversiantis repeticijų, kūrybinių rezidencijų ir spektaklių cen-

minės krizės akivaizdoje ir apskritai dabartiname pasaulyje diskutavo šį met pirmą kartą po trisdešimties metų Avinjone apsilankęs Prancūzijos prezidentas François Hollande'as, Prancūzijos kultūros ministrė Aurélie Filippeti, Europos komisijos atstovai ir abieji Avinjono festivalių organizatoriai. Festivalių, kurie trims savaitėms nutraukia iprastą gyvenimo ritmą ir vienas kitą papildydami ramų ir jaukų miestą parveria išpūdingą teatro sceną.

Dauguma šiųmetės *in* programos spektaklių modeliavo išniruolio laiko, ekonominio žlugimo, tuštumos, pabaigos situaciją. Net Antono Čehovo „Žuvėdra“, kurį viena prancūzų kritikė praminię „mazutuota“, atrodė persmelkta tamsos, bevitiskumo: Popiežių rūmų kiemo scena priminė pasaulio katastrofos peizažą su didžiulėmis metalinėmis nuolaužomis, išmigusiomis į juodutėli išdžiūvusį ezerą. Tačiau keistas, net, sakyčiau, nepakeliamai kankinantis deklamacijomis, statiskumu ir prikišama „visi esame žuvėdras“ idėja spektaklis, kurtas prancūzų režisieriaus Arthuro Nauzicielo, itin aiškiai artikulavio XIX a. pabaigos ir XXI a. pradžios sąsajas. Tai ne „naujų formų“ lūkesčiu, bet kūrybos ir tikėjimo kūryba išskrimo sąsajos. Susimbolinta, suabstraktinta, artimesnė Kostios Treplevo spektakliui, ši „Žuvėdra“ sulygino visus veikėjus – visi yra ir „pasaulio sielos“, ir juodi šešliai, ir tikrovės nužudyti paukščiai. Kaip ypač ryškų estetinį kontrastą šiam spektakliui galėčiau paminti vengro Kornélo Mundruczó „Nešlovę“ pagal Pietų Afrikos rašytojo, Nobelio literatūros premijos laureato Johno Maxwell Coetzee romaną. Natūralistinių, be jokio vynojojo įvatą ar simbolinius vaizdinius spektaklių. Neabejoju, kad atviros seksualinio ir rasistinio prievertavimo scenos daugelį žiūrovų šokiravo, kaip ir tai, kad romano situaciją režisierius sulygino su dabartinės Vengrijos tikrove. Skurdus ir savaip iškalbingas scenovaizdis (juodos žemės lopas avanseenoje, apleistos virtuvės rakandai, traškantys televizoriai, „antrame aukšte“ – gyvų paukščių ir tuščias šuns narvai), tūžmingi ir agresyvūs jaunuoliai, čia pat atliekamos dainos ir filmuotų vaizdų interpalai tik ipusėjus spektakliui įgyja Coetzee pasakotos istorijos formą, kuri praveria duris ne tiek į romano peripetijas, kiek į apskritai šiuolaikinio žmogaus desperatišką egzistenciją. Prasidėjęs Deivido Lurio dukters Liusės išprievertavimui, spektaklis baigiasi visų veikėjų priyginiu šunims: nesvarbu, kad jie skirtinges kilmės, atstovauja vis kitam kraštui, loja skirtingais balsais ir demonstruoja skirtingus charakterius – visi jie niekam nereikalingi (per spektaklį veterinarė Bevė Šou vis bando parduoti žiūrovams gyvą, bet stebėtinai ramų kiemsargi), bet užmigdyti juos taip pat nekyla ranga. „Žmogus žmogui – vilkas“, –

teigia režisierius, bet po truputį į spektaklį „islenka“ skausmingas žmoguškumo poreikis, ir tai, kas prieš akimirką atrodė kaip neįveikiamas antagonistmas, virsta susitaikymo viltimi. Žiaurus, fiziologikai brutalus ir kartu išmintingas Mundruczó (g. 1975), vieno ryškiausiu šiandienos vengrų teatro ir kino kūrėjų, spektaklis.

Simonas McBurney, Stéphane'as Braunschweigas, Katie Mitchell, Thomas Ostermeieris, Williams Kentridge'as, Christophas Marthaleris, Nicolas Stemannas, Éricas Vigner, Kornélis Mundruczó, Romeo Castellucci, Josefas Nadjis – tai nedaugelis žinomų kūrėjų, kurie šiomet parodė savo spektaklius Avinjono festivalyje. Juos surinkti, inicijuoti ju darbus – vienas festivalio uždaviniai, net jei kai kurie menininkai (pvz., Marthaleris, Castellucci, Nadjis, Ostermeieris) pastaraisiais metais tampa nuolatiniais festivalio svečiais. Pastovumas – irgi *in* programos bruožas, bent jau į Avinjoną atvykstantiems žiūrovams ir kritikams leidžiantis nepamesti iš akiračio tų, su kuriais jau spėjo susiklostytu vienokie ar kitokie, ypač kritikų, santykiai (nuo liaupsių iki priekaištų Marthaleriui, nuo kritikos iki nuolaidžiavimo Castellucci'ui). Naujumas ar novatoriškumas šiandien itin reliatyvi savoka, juolab teatre, kuris pastarajį dešimtmetį spėjo prisijaukinti tiek performanso, tiek vaizdo technologijų estetiką ir net ja persitinti, dabar paversdamas juos natūralia (dar viena) sceninės raštos priemone. Kas kita – idėja, mintis, kūrėjo pasisakymas, jo šiandienos pasaulio ir meno refleksija, žadinanti gerokai platesnio ir kritiškesnio požiūrio į tikrovę bei scenos menų poreikį. O tai reiškia – formuojanti sudėtingesnį estetinių patirčių kontekstą ir ieškanti, auginanti sumanесnį, intelektualesnį žiūrovą. Net prancūzų kritikai, kurie ne taip seniai priekaištavo, kad į pakraščius stumiamas „nacionalinis“ teatras, dabar sutinka, kad prancūzų režisieriai festivalyje atrodo blankiai, nors pristatomi ir gerai žinomi, ir nauji vardai. Beje, 2013-aisiais, paskutiniai savo vadovavimo festivaliu metais, Hortense Archambault ir Vincent'as Baudriller meniniais kuratoriais pasirinko prancūzų režisierų Stanislas Nordei ir kongreti aktorių, režisierių, savo gimtajame mieste Brazavilyje įkurto tarptautinio teatro festivalio vadovą Dieudonné Nangoura, su kurio darbais Prancūzijos žiūrovai pažįstami nuo 2008 metų. (Dažnai Afrikos šalių menininkų pristatymą Avinjono festivalyje galima priskirti jo ne pirmą dešimtmetį vydomai pokolonijinei politikai.) Na o nuo 2014 m. kaip pagrindinės Avinjono festivalio programos vadovas „debiutoja“ aktorius, režisierius ir dramaturgas, vienas XX a. 10-ojo dešimtmečio prancūzų teatro kritikų numylėtinis Olivier Py.

NUKELTA Į 5 PSL.

Scena iš spektaklio „Nešlovė“

Santa Fé žavesys ir Toskos tragedija

G. Puccini „Toska“ Santa Fé operos festivalyje

Kamilė Rupeikaitė

Naujosios Meksikos valstijos (JAV) sostinė Santa Fé – išskirtinis miestas. Iškurtas išpanų apie 1600 metus, Santa Fé pasižymi ne tik savitū meksikiečių ir indenėnų kultūrų deriniu, bet ir itin stipria menininkų bendruomene. Senuosis laikus liudija kukli Šv. Mykolo (San Miguel) bažnytėlė, pastatyta Santa Fé apie 1610 metus ir laikoma seniausia JAV bažnyčia, bei Gubernatorių rūmai, pastatyti 1610–1612 metais. Vėlesnė miesto architektūra buvo iš tebėra derinama prie senųjų indenėnų pueblo stiliaus molinės architektūros pastatų, kad organiškai įsilietų į subtilų kraštovaizdį, apsuptą kalnų.

Santa Fé tarptautiniu mastu garsėja kaip vizualiųjų ir scenos menų centras, vilioja jaukiomis dailės galerijomis, puikiais muziejais (Naujosios Meksikos istorijos, Indenėnų kultūros ir meno, Georgios O'Keefe muziejais ir kt.). Viena išpūdiniausių miesto gatvių – Kanjono kelias – skirta menininkų išmonę demonstruojančioms dailės ir skulptūrų galerijoms, dauguma kurių yra tiesiog pačiu kūrėjų namuose.

Žinoma, Santa Fé, kuriame gyvena tik apie 68 000 žmonių, kultūros ir meno institucijų mastu negali lygintis su Niujorku, Čikaga ar Los Andželu, tačiau kasmet vasarą tampa vienu svarbiausių šalies muzikinės kultūros centrų. Intensyviausiu kultūrinio gyvenimo sezono liepos–rugpjūčio mėnesiais čia kasmet vyksta kamerinės muzikos festivalis, Naujosios Meksikos džiazo festivalis, Santa Fé operos festivalis, kuriame dainuoti svajoja ne vienas solistas. Apie kamerinės muzikos festivalio lygi byloja dalyvjančių muzikų vardai – tai Niujorko filharmonijos orkestro muzikos vadovas, smuikininkas Alanas Gilbertas, visame pasaulyje koncertuojančios violinčelininkas Lynnas Harellas, obojininkas Robertas Inglišas, klarinetininkai Davidas Shifrinas, Michaelas Rusinekas, suomių pianistas ir kompozitorius Magnusas Lindber-

gas, Niujorko pianistas Jeremy Denkas, basas-baritonas Luca Pisaroni, Guarneri, Mirot, Tokijo stytinių kvartetai ir kt.

Vienas pagrindinių dviejų kilometrų aukštystje įsikūrusio miesto traukos centrą yra Crosby'o operos teatras. Kompaniją 1956 m. įkūrė Jonas Crosby, tuomet jaunas dirigentas iš Niujorko, o pirmasis teatras šioje vietoje buvo pastatytas 1957 m. ir turėjo 480 vietų. Neuzdengto teatro specifika ir taikymasis prie oro sąlygų lémė itin trumpą teatro sezóną (liepos–rugpjūčio mėnesiais), tad dainininkai galėjo mokytis naujų vaidmenų ramioje aplinkoje, turėdami daug laiko repeticijoms. Teatro įkūrėjas J. Crosby teatrui vadovavo itin ilgai – nuo 1957 iki 2000 metų.

Dabartinis teatras, harmoningai derantasis su kalnuotu kraštovaizdžiu, atidarytas 1998 m. (jame daugiau nei 2100 sėdimų ir 106 stovimų vietos). Salė ir scena uždengtos stogu, tačiau šonai yra atviri, pro juos žiūrovus gaivina vakaro vėjo gūsiai. Festivalio spektakliai vyksta po sauželydžio: liepą prasideda pušę devynių, o rugpjūtį – aštuntą vakaro. Toks sprendimas derinamas su režisieriais ir šviesų dailininkais, siekiant, kad spektakliams nekliliuoti dienos šviesa. Taigi besirenkantys klausytojai laukdamai spektaklio turi laiko pasigérēti nuostabais Saulėlydydžio vaizdais.

Crosby'o teatre vykstantis vasaros operos festivalis yra vienas svarbiausių. Pristatomi aukščiausios kokybės spektakliai – popularios, retai statomos ir šiuolaikinės operos. Tad nenuostabu, kad vasarą Santa Fé suburbia operos gerbėjus ne tik iš aplinkinių, bet ir tolimesnių JAV valstijų. Daugelio svarbių Richardo Strausso, Albano Bergo, Hanso Wernerio Henze's, Arnaldo Schoenbergo, Kurto Weillio, Karajos Saariaho ir kitų kompozitorų operų amerikietiškos premjeros įvyko būtent Santa Fé operoje.

Festivalis, šiemet vykęs birželio 29–rugpjūčio 25 d., pristatė 6 operas: G. Puccini „Toska“, G. Bizet

Santa Fé J. Crosby operos teatras (Jameso Polsheko architektūros įmonė)

„Perlu žvejus“, G. Rossini „Mahomet II“, W.A. Mozarto „Figaro ve dybas“, K. Szymanowskio „Karalių Rodžer“ ir R. Strausso „Arabel“. „Toska“, kurią šių eilucių autorei teko matyti liepos 20 d., Crosby'o teatre buvo rodoma po 18 metų pertraukos. Pagrindinį vaidmenį atliko jauna dainininkė iš Pietų Afrikos Amanda Echalaz, pastaraisiais metais atliskusi ši vaidmenį Anglijos nacionalinėje, Kovent Gardeno, Berlyno valstybinėje operoje ir kituose Europos teatrauose. Čia ji sulaukė puikių atsiliepimų, tad debiutas Santa Fé, o kartu ir Jungtinėse Valstijose buvo itin laukiamas. Kavaradosi turėjusi dainuoti Andrew Richardsą pakeitė amerikiečių dainininkas Brianas Jagde, ši vaidmenį atlikęs pirmą kartą (solistas jি parengė San Francisko operos teatro premierai, kuri įvyks lapkričio mėnesį); lyrinis, tačiau galingo balso tenoras šiai metais laimėjo II premiją Placido Domingo „Operalia“ konkurse Pekine. Netrukus B. Jagde dainuos Europoje: rugpjūtį gale atliks Rudolfo partiją G. Puccini „Bohemos“ koncertinėje versijoje Miuncheno filharmonijoje (diriguos Lorinas Maazelis).

Skarpiajį įkūnijo Raymondas Aceto, Andželotį – Zachary Nelsonas, Zakristijoną – Dale'as Travissas, Spoletą – Dennis Petersenas,

režisierius – Stephenas Barlow, scenografijos ir kostiumų autorius Yannis Thavoris, šviesų režisierius Duanas Schuleris, choremeisterė Susanne Sheston. Dirigavo pagrindinis Crosby'o teatro dirigentas Frédéricas Chaslinas, Paryžiaus konservatorijos ir Zalcburgo Mozarteumo auklėtinis, su daugeliu operos kompanijų dalyvavęs tarpautiniuose operos festivaliuose Niujorke, Berlyne, Leipcige, Romoje, Barselonoje ir kitur.

Puccini verizmas néra šokiruojantis, jis, nepaisant beviltiško siužetų tragizmo, yra estetiškas, sentimentalus ir mėgstamas viso pasaule klausytojų. Daugelis Santa Fé operos festivalio lankytųjų yra puikūs operos ir klasikinės muzikos žinovai, „Toska“ matę ne kartą ir su garsiausiomis žvaigždėmis. Tai néra ta publika, kuri bet kuriuo atveju stotusi po spektaklio ir plotų visiems iš eilės. Pagrindiniai solistai A. Echalaz, B. Jagde ir R. Aceto Santa Fé festivalio „egzaminą“ išlaikė. Po Santa Fé operos festivalio nei kritikams, nei operos mėgėjams neliko abejonių, kad Toskos vaidmuo tapo A. Echalaz vizitine kortele. Solistės balso grožis, puiki vokalo technika ir draminė įtaiga, temperamentas, vizualiai patrauklus Toskos paveikslas puikiai derėjo su B. Jagde užtikrintai sukurtu

Mario Kavaradosiu – ir švelniai lyrišku, ir atkakliu kovotoju. Maloniai nustebino jauno solisto nepriekaištingai įvaldyta balso technika, geri aktoriiniai gebėjimai. Nebuvo justi solistų pastangų vaidinti, o reiškinėjantys vaidmenis buvo įvairiai įvairiai. Mario Kavaradosiu – ir švelniai lyrišku, ir atkakliu kovotoju. Maloniai nustebino jauno solisto nepriekaištingai įvaldyta balso technika, geri aktoriiniai gebėjimai. Nebuvo justi solistų pastangų vaidinti, o reiškinėjantys vaidmenis buvo įvairiai įvairiai.

Amerikiečių basas Raymondas Acetas sukūrė itin ryškų, iškinantį, elegantiško stoto Skarpiajį. Apie ši vaidmenį dainininkas, aktyviai koncertuojantis ne tik JAV, bet ir Europoje, ir megstantis įkūnyti intensyvius personažus, teigia svajojės bene nuo 17 metų. Aceto Skarpiajо blogis ir klasta yra ir rafinuota, įvilkta į džentelmeniškas manieras, iš atvirai nevaldoma. Režisierius S. Barlow ypač daug dėmesio operos interpretacijoje skiria nevieenaprasmiškam Toskos ir Skarpiajо santykui, didžiulei įtampa tarp jų. Visa opera sukasi aplink šių dviejų veikėjų psichologiskai sudėtingus santykius – trauką ir atstumimą, žavėjimąsi ir bjaurėjimąsi, savo iškaiptą priklausomybę vienas nuo kito. Aceto artistiškai įkūnytą Skarpiają taip pat išryškino šviesų režisierius Duano Schulerio darbas. Dirigentas F. Chaslinas atskleidė įvairiausius Puccini partitūros atspalvius ir niuansus, nuolat išlaikę įtampą, gerą balansą tarp solistų ir orkestro.

Vienintelis kvestionuotinas operos elementas buvo scenografija. I veiksmas vyksta po didžiulių pasivisiu bazilikos kupolu. Kavaradosis ant grindų tapo didžiulį įreminimą Marijos Magdalietės portretą, pats ir kiti operos veikėjai juo vaikšto – neskoninges ir neetiškas sprendimas. Tiesa, II veiksmė paveikslas puošia Skarpiajо kabinetą, o III veiksmė tampa pilies sieną, nuo kurių žemyn šoka Toska.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

Per vieną savaitę visos festivalio programos, o ji paprastai trunka nuo antrosios liepos savaitės iki mėnesio pabaigos, pažiūrėti neįmanoma. Tačiau programa sudaroma taip, kad bet kada atvykės vis tiek turėsi progos pamatyti stipriausius vienos ar kitos savaitės kūrinius, menininkus. Man būtų užtekę ir Thomaso Ostermeierio „Tautos priešo“, kai įsitikčiau, jog teatras dar turi užtektinai parako būti ir gyvas, ir aktualus. Bet kartu malonai nustebino vaikams iš suaugusiesiems skirtas įdomios, 2005 m. britų aktorių ir režisierų Suzanne Andrade ir vaizdo animatoriaus Paulio Barrito įkurto trupės „1927“ spektaklis „Žvėrys ir vaikai užgrobia gatves“. Tai antras trupės dar-

„Žvėrys“

bas, kur itin svarbus ir jos pavadinimas: spektaklio vaizdingumas grindžiamas XX a. 3-jojo dešimtmecio kino ir dailės (ypač rusų konstruktyvistų) estetika. Iš pirmo

žvilgsnio istorijoje apie neklaužadų vaikų, kurie naktimis užtvindo gatves ir viską siaubia, sutramdydama stebuklingais žaliais guminukais galima aptiki pačių įvairiausią įta-

ką – nuo Anderseno pasakų iki „Tigrinių lelių“ atlikimo manieros. Tačiau vaizdo ir atlikimo jungtis – gyvų aktorių baltais grimuotais veidais pasakojimo ir animacinių vaizdų sampynos – gaivi, netikėta, išraiškinga. Konstruktivizmas kūrėjams yra atspirties taškas kurti tokį sceninį vaizdingumą, kur susimaišo vaikščiausiai vaizduotė ir suaugusiojo košmaras. Pamokomas, bet nedidaktiškas, įtraukiantis žaismą ir kartu priverčiantis suklusti spektaklis, kur su vai-

trės aktoriai, kiekvienas užsimodė papasakoti sukrecianti, bet galiuojantį šnipštū pavirstantį siužetą. Be abejo, vaidinti prie subtitrų improvizaciją praktikuojantiems menininkams néra lengva – nebeįmanoma keisti teksto ir jo vietas, užtruktį mėgaujantį komiškais pokštais. Tačiau višą spektaklį neapleido mintis, kad tiek metų išsilaukiusios trupės žavesys po truputį blanksta, o skečai nebe tokie nauji ir gaivūs.

Tad kodėl Avinjonas? Kodėl taip maga vėl į jį vykti? Nes čia sutelkima tokia gero teatro koncentracija, kokios namuose nepatiri ištisus metus. Ir dar todėl, kad man artima festivalio politika – vertinti ne tik meną ir jo kūrėjus, bet ir apie juos rašančius kritikus.

Atsiprašau, viršijau limitą

ATKELTA IŠ 1 PSL.

ternetą (taip pigiau), o interneto skaitytojas (man buvo pranešta) išpratęs akimis perbėgti surastą informaciją ir skaitymui neskirti laiko. Nesigilinti. Nesimėgauti tekstu. Taikantis prie skaitytojo, tekstai trumpėja. Ir šis tesudarys 5000 spaudos ženklu. Matyt, reaguodama į panašią situaciją visame pasaulyje, Lori Waxman (cituoju iš to paties gido) „stengiasi privesti trumpos formos rašymą iki kraštutinumo. Kad sužinotų, kas prarandama ir laimima, kai tekstai vis trumpėja ir greitėja, o jų potencialiai gausėja.“ Hm... tikrai – kas?

(Suskaiciuoju ženklus – jau per 3000, taigi – daugiau nei pusė, o tik išibėgėjau. Na ir plėpjimas. Teksti keisti stiliumi, kalbėti trumpiau, motyvus iš Hemingway'aus.)

Tekstai greitėja, trumpėja, paaprastėja, jų rašytojai beveik jaučiasi kalti, kad rašo, bet pastebėjau, kad visa „Documenta“ prirašinėta tekstu. Čia kalbu ne apie kūrinių anotacijas – tai jau norma. Įvairūs tekstai yra tapę kūrinių atspirties tašku arba juos net pakeitę. Pavyzdžiu, ekspozicija pradedama Haraway tekstu, kritikuojančiu kitą tekstą: kartą Jacques'as Derrida besimaudydamas vonioje pažvelgė savo katei į akis ir pasijuto nuogas jos akivaizdoje. Tą patyrimą apraše, jis vis dėlto, anot Haraway, neišdriso žengti į katęs pasaulį, nes buvo su-

ti faktai mirusiam italų menininkui Alighiero Boetti apie kelionę į Kalbulą ieškant Boetti kadaise turėto viešbučio (Garcia Torresas mėlavas), Marko Lombardi kortelės su įrašais apie politinius ir finansinius skandalus, Lee Miler straipsnis „Vogue“, smalsiems skaitytojams detaliai aprašantis Hitlerio butą, kuriame ji lankėsi kaip fotožurnalistė. Kūrinys gali būti ir atvirlaiškis, kuriame atspaustintas Amy Balkin prašymas išrašyti žemės atmosferą į Pasaulio paveldo sąrašą – žiūrovos raginamas ji pasiūti ir išsiųsti savo šalies UNESCO atstovybei. Bet man labiausiai šiuo požiūriu patiko „Pasaulietinis namas“, pastatytas juodosioms gulbėms Karlsauės parke virš tvenkinio. Išnykus gulbėms, namelis tapo archyvu, kuriame surinkti menininkų tyrimai ir filmai, reaguojantys į garsios feministės Donnos Haraway knygą „Kai rūšys susitinka“. Ekspozicija pradedama Haraway tekstu, kritikuojančiu kitą tekstą: kartą Jacques'as Derrida besimaudydamas vonioje pažvelgė savo katei į akis ir pasijuto nuogas jos akivaizdoje. Tą patyrimą apraše, jis vis dėlto, anot Haraway, neišdriso žengti į katęs pasaulį, nes buvo su-

varžytas filosofinio-akademinio rašymo taisyklių. Aplink esantys mano kūriniai ištaiso filosofo negalią.

Ir dar – daugybė tekstu, be kurių menininkų darbai liktų nesuprantami (ir tai – jau išprastas dalykas, todėl šią pastraipa galima išmesti trumpinimo tikslais). Tekstas, paaiškinantis, kad žaidimų aikštelių primenant Samo Duranto struktūrą iš tikrujų yra viena ant kitos ar viena į kitą įmontuotas kartuvės (pastatytos pagal mastelių), kuriose pakartoti žymūs nusikaltėliai (išskaitant ir Saddamą Huseiną), bet ypač – įvairūs kovotojai už dabar jau savaine suprantamas teises. Sodininko namelio, kurio visi paviršiai apdėlioti molinėmis dešrelėmis, rūsyje balsu (ispaniškai) skaitomas Annos Marios Maiolono tekstas: „Pradžioje buvo kiaušinis...“, pagimdęs į tapsmo pasaulį, nuolat rizikuojantį sudužti. Jimmie Durhamo didelėmis raidėmis parašyta itin trumpia Europos, kaip fiktyvaus politinio darinio, istorija. Idos Applebroog išdidinti neurotiski susirašinėjimai, kuriuos povisa pasauli išnešoja skaitytis svetimas paslapčis pamęgę žiūrovai. Kadero Attios surinktos knygos apie plastines operacijas, taisančias įgimtus ir igyptus kūno ne-

Michael Rakowitz. „Nerestauruotinos“

A. MAKYTĖS NUOTR.

tobulumus. Joan Jonas namelis, kurio languose – vizualus tekstas pagal islandų rašytojo Halldoro Laxnesso romaną „Po ledynu“ (1968) apie dabar tirpstančių ledynų grėsmę. Ir taip toliau. Be pačios kuratoriės Carolyn Christov-Bakargiev inicijuotų pasakojimų daugelis eksponatai būtų tiesiog daiktai – tai ji meno parodos eksponatais paverčianti obuolių piešinius, Morandi naturomortams pozavusius butelius, Lee Miler pavogtą Evos Braun pudrinę, susproguos muziejui išsilaidžiusias skulptūras, kvantinės fizikos eksperimentų įrenginius. Per tuos tekstus žiūrovas per ilgai užsiūbūna prie kūrinių, o visos „Documentos“ taip ir nepamato... Buvinas „Documentoje“ kitoks nei interne, kur viskam gaila laiko, išskyrus patį buviną internete.

Štai – vis tiek viršijau ženklu limi-

tą. Ir dar nieko neparašau, tik įžanga. Nieko tokio. Puikū „Documentos“ temų apibendrinimą galima rasti Laimos Kreivytės ir Birutės Pankūnaitės tekstuose (http://www.7md.lt/l/2012-07-27/dailė_2/trylitkos_documentos_punktyrai.html, <http://www.satenai.lt/?p=18743>), kritiką – Jekaterinos Diogot dienoraštyje, o aš pratešiu „Dailės“ žurnale, be to, jau pakomentavau parodą nacionalinio radijo laidoje „Kultūros savaitė“. Kritika ne tik trumpėja, bet ir fragmentuojasi, išsišakodama kaip kokia rizoma. Gal taip net įdomiau? Jei „Documenta“ gali išsikeroti po pasaulį (ne tik Kaselis, bet ir Kabulas, Aleksandrija, Kairas, Banfas), po miestą, užimdama ir menui neskirtas erdvės (geležinkelio stotį, bunkerį, komercinius pastatus), tai kodėl negali tekstas?

Mindaugas apie Mindaugą

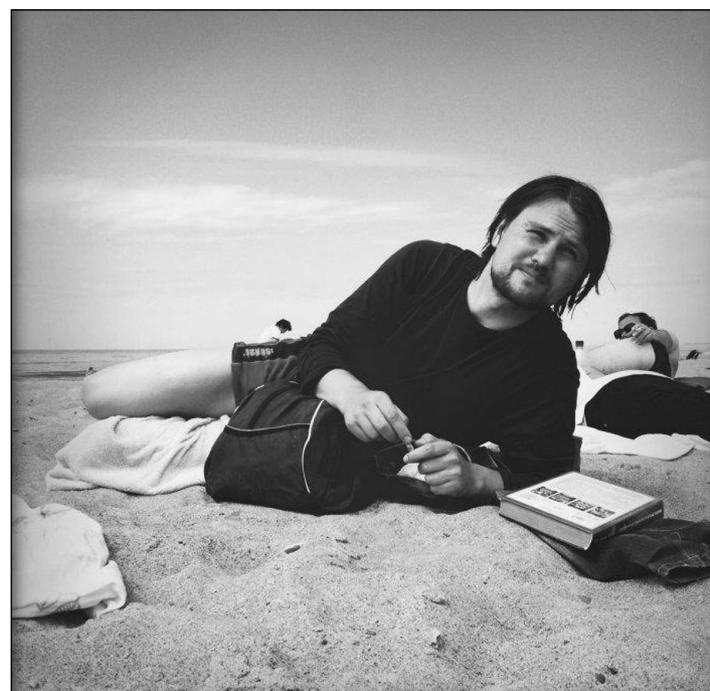
Asmeniškai apie 11-tą Baltijos tarptautinio meno trienalę šiuolaikinio meno centre

Mindaugas (Liaudanskis)

Mindaugas yra žmogus. Jam tai sekasi, tai nesiseka. O rugpjūčio 24–rugsejo 9 d. Šiuolaikinio meno centre, Vilniuje, vyko Mindaugo trienalė. Renginys Mindaugo neįšėkino, nors buvo kaip reta – kaip geras džiazo festivalis – kupinas renginių, įdomių renginių.

Buvau šiu renginių atidaryme, kuriame niekas netikėjo, jog esu Mindaugas. Realiau žmogui tai, ko beveik nėra, ir tebūnie. Ir tebūnie... Man ir pačiam patiko tas Mindaugo veidas, žvelgiantis iš plakatų, patiko įvadinis Mindaugo prisistatymas. 100 iškilmingų Mindaugo pasirodymų scenoje, „klasikinis triukas, skirtas prikaustyti žiūrovų dėmesiui“. „Iženk į prieit, kad atrastum trapų akimirkų intymumą“, – maždaug taip skambėjo viena užduotis, su kuria Mindaugas puikiai tvarkėsi. O ministro brolis, klaidžiojęs atidarymo minioje, taip pat buvo Mindaugas.

Nuo šokėjų Alexandros Bachzetis ir Annes Pajunen („A Piece Danced Alone“) tą nuostabą vakarą mano draugui, o ir visiems kitims, svaigo galva. Net sunku paaiškinti kodėl. Anne epileptiniai traukuliai nardino publiką į vidiūnus džoi divizinius užkaborius. Na o Alexandra... Išraiškingas Alessandro klubų sūpavimas tą vakarą

Mindaugas Liaudanskis

Mindaugą pribraigė. Nuskandino jo paties naivaijamie autoerotiskume, savy paciame. Kažkuriuo metu tą naktį Mindaugas grįžo namo.

Kitą dieną vėl ėjau į trienalę. Ieškojau Vilniaus gatvėse Mindaugo paliktu užrašų – „patarimų, pasiūlymų ir idėjų“, nes Mindaugas yra „žmogus su daug minčių“, – o vakare atsivedžiau mamą. Mindaugo mama į charizmateriją (taip buvo pavadinta pagrindinė Mindaugo trienalės salė) ižengė išsipuošusi,

iki spindesio balto kostiumėliu. Peržengė charizmaterijos sceną, išsi- taisčia kažkuriuo eilėje aukšteliui, kitame salės gale.

Ursulos Mayer performanso „Gonda“ intermedialumas tą vakarą buvo sodrus. Aktyvus, po sceną paslakstantis, išdaigas krečiantis styginių ansamblis grojo kompozitorius ir artistiško dirigento Gedimino Gelgoto kūrių. Didelis kino ekrano scenos gale transiliavo Ursulos Mayer filmo vaizdus. Su šiuo ekranu, stygi-

nių ansambliu bei publika scenos vidury poctiniu tekstu bendravo mergina, Valentijnė de Hingh. Tarp žiūrovų snabždėtasi, kad dailusis modelis kadaise keitęs lyti. Na o Mindaugo mama... Nors angliskai Mindaugo mama nieko nesuprantanta, renginys jai visai patiko. Muzyka, orkestras, daug jaunu žmonių, sostinė. Kažkas neįprasto.

Pirmosios savaitės ramų sekmdienio vakarą savo pasirodymą Mindaugo trienalei pristatė „fizinio teatro“ choreografas ir aktorius, menininkas iš Bulgarijos Ivo Dimchev, jungiantis teatrą, šokį, muziką ir dainavimą, fotografiją, dailę, t.t. Šamanizmo seanso įtam-pą pasiekęs intymus ir ekscentriškas turinio ir formos tyrinėtojo Ivo pasirodymas priklaustė žiūrovų dėmesi ir paliko daug klausimų bei vieną pasiūlymą-atsakymą: „Respect art“ („But if you don't...“). Spektaklio pabaigoje Ivo ēmė ir persiplovė antakį. O Mindaugas kažkuriuo metu tą vakarą grįžo namo.

Keletą dienų Mindaugo ilsėtasi, dirbtą, miegota, na o festivalio antrosios savaitės penktadienį ateita į Valentino Klimašausko ir Morten Norby Halvorsen „Rockmore rečitali“ „Neringos“ restorane. Vilniuje gimusis Clara Rockmore buvo „visių laikų žymiausia teramino atlėkė“. Teraminas – vienas ankstyvųjų elektroninių instrumentų, išras-

tas apie 1928 m., kontroliuojamas neprisieliečiant prie instrumento, o štai rečitalis – muzikinis, vokalinis arba instrumentinis pasirodymas, dažniausiai skirtas vienam pagrindiniam atlikėjui (arba kūrėjui). Ši kartą, ir tai savaimė suprantama, padedamas draugų, karaliavo – kas? Mindaugas. Susipainiojusiam tarp savokų Mindaugui lengvo, žaismingo, neįpareigojančio vaibų renginys priminė ramų ŠMC kabaretą, o vienam jo naujam draugui – talentu šou. Vakare Mindaugas, kaip kartais jam nutinka, pardavinėjo automobilį, o po kelių dienų, žiū – jau smagiai spardė futbolo kamuoli su pačiu Valentinu. Gyvenimas pilnas stebuklų.

Šeštadienio vakarą abejingų nepaliko labai asmeniška keistuoliotskaičiū, keistu dviračiu-kabina po Europą keliaujančio muzikos eksakademiko iš Farerų salų Godiepaloo paskaita-performansas, balansavęs ties revoliucingu idėju šou (à la „TED talks“) ir stand-up comedy žanru riba. Paskaita galėjo testis be galio, bendru sutarimu su publika buvo baigtą apie dešimtą. Kažkuriuo metu tą vakarą Mindaugas grįžo namo.

Kitos dienos vakarą savo paties vardo trienalėje Mindaugas išvydo nuostabų „Mindaugo talentų šou!“.

NUKELTA | 7 PSL.

Objektai tik buvimui

Dailininkė Birutė Stulgaitė kalbina Aleksandra Aleksandravičiūtė

Rugsėjo 19 d. Vilniaus dailės akademijos ekspozicijų erdvėje „Titanikas“ bus atidaryta paroda „Birutė Stulgaitė. Kintanti erdvė. Metalo plastika 2000–2012“. Tai antroji personalinė metalo plastikos paroda, vykstanti praėjus 15 metų po pirmosios (1997 m.). Kas paskatino ją rengti ir kuo ji išskiria?

Mano metalo plastikos darbai neatsiranda specialiai teminėms parodoms. Juos padarau dėl kilusių idėjų, kuri pareikalauja būtent tokios ir ne kitos išraiškos formos. Sakau, kad mano darbai atsiranda ne iš veiklumo ir ne iš reikalo, bet nugulius ir susiklosčius dar vienam tylaus, meditatyvaus gyvenimo sluoksniniui. Jie kyla iš kontempliacijos pertekliaus. Konceptualus, ne taikomojo pobūdžio ir ne komercinės paskirties kūriniai kaupiasi pamāzu, išterpdami tarp papuošalų, gintaro, piešinių ir juų parodų rengimo.

Štai kompozicija „Sujungti“ niekur nebuvu eksponuota ir laukė savo laiko nuo 1999 metų. Yra kūriui ne vien iš metalo, pavyzdžiui, „Atspaudai“ (sidabrinis akrilas, popierius, 2012 m.). Kaip ir anksčiau, neatsisakau netradicinių medžiagų, jei tik jos gali suteikti reikalingą faktūrą, ritmą ar norimą estetinį efektą, atitinka tuometinę mano būseną. Meniniu požiūriu jos gali tapti taurios kaip sidabras.

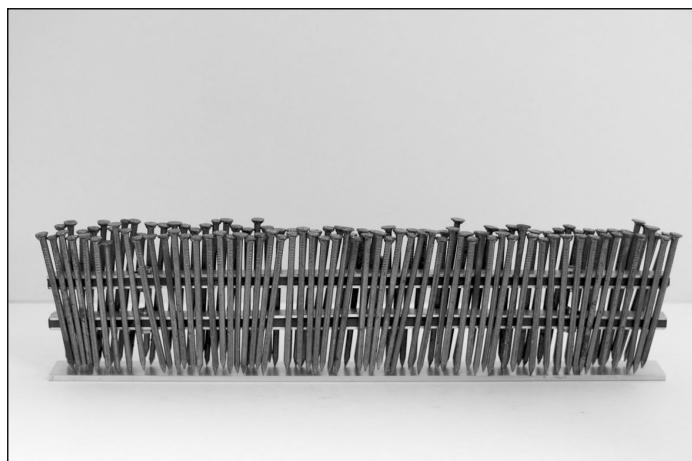
Parodą rengiu tuomet, kai paįtintu, kad jau atėjo laikas pasidilinti. Jaunosios kartos kolegos sidabraliai nuoširdžiai talkino rengiant šią ekspoziciją. Išitikinai, kad juos domina mano idėjos, jie kaip ir aš jaučia poreikį sutvirtinti Lietuvoje savarankišką metalo plastikos meną ir ugdyti jo supratimo kultūrą. Lietuvoje metalas vis dar tebéra svetimas, nes nebuvu senų ir gilių mokyklos tradicijų. O tai, kas svetima, neprūtintina. Sidabro papuošalas daugumai labiau suprantamas. Metalo plastikos objektai pritaikyti tik buvimui, o ne turėjimui. Tai ne mano žodžiai, taip pasakė vienas filosofas. Šių laikų

žmonės nori turėti, bet tiek pat svarbu yra būti. Siekiu savo objektų nesukonkretinti, noriu padaryti juos tam tikra prasme nematerialius. Kaip danguje keičiasi debesys, kaip teka vanduo, taip ir jie – turi tiesiog būti. Jų buvimo principai panašūs į gamtos reiškinį.

Tarp įspūdingiausių šios ekspozicijos kūriinių – rūdžių kryžius, vynis. Paminėjai savo meditatyvų gyvenimą, nuolatinį prasmingumo alkį. Kaip tai gali atsiliapti metalo plastikos kūriniai?

Labiausiai nemegstu demonstravimo. Bijau nuvalkiotu vaizdinių ir ženklių. Labai atsargiai elgiuosi su krikščionybės simboliais. Šiuo atveju taip natūraliai sukrito, – atsisirado „Kryžius“, „Vynas“. Šias kompozicijas kūriaus sau, bet visi tuo darbus pamatą skatinio parodysti. Išidrásinai. Brandžiam žmogui jau nebe taip svarbu, kas ką pasakys, kam kaip atrodo. Tikėjimas, tyla, kaip ir gamtos buvimas yra labai svarbių dailininko kūrybą formuojantys veiksnių. Tačiau jokie simboliai negali atstoti tikrujų dalykų, padidinti ar sumenkinti meninės kūrinio vertęs.

Ne sykį akcentavai, kad metalo plastikos savitumą nulemia ne naujos vizualiosios kūrybos kryptys ir tendencijos, kurios vienodai paliečia visų sričių dailininkus, bet pati medžiaga, specifinės jos apdrojimo ir išraiškos galimybės. Šia kertine nuostata remiasi visa Tavo kūryba nuo pirmosios personalinės papuošalų parodos (1992 m.) iki šiol. Metalas (sidabras, plienas, varis, geležis) tarsi pats valdo tavo ranką – padiktuoja, priverčia, pa-sufleroja, pasiūlo, primena, sugundo, kaip su juo reikėtų pasielgti kiekvienu konkrečiu atveju. Paklūsti jo žiniai, su juo kauniesi arba prisiderini. Tarp jūsų vyksta nesibagintis aktyvus dialogas, kurio variacijos atrodo neišsenkančios. Ar sutinki, jog pastaraisiais metais šis pokalbis rimsta, tapdamas santūriu, išmintingu savitarpio sutarimu?

Birutė Stulgaitė. „Vynas“. 2011 m.

Kuo dailininkas labiau patyręs, tuo labiau jaučia medžiagą ir jai praeikti sunaudoja mažiau fizinių pa-stangų, bet tiksliau išgauna norimą išraišką. Klausydamas, čiupinėdamas, stebédamas metalą išitikini – jokio aštrumo ar kovos su juo būti negali. Metalas per daug kietas, kad su juo kovotum... Pavyzdžiu, šioje parodoje yra dviejų tipų, skirtin-gas vario „kalbos“ galimybes at-skleidžiančių plastikos darbų.

„Dviesc“ (2008) yra spindintis, aptakaus idealiai poliruoto paviršiaus, erdvėje pakabintas abstraktus objektas, kurio dvi dalys susidaužusios melodingai suskamba. Visiškai kitaip varis atrodo 2011–2012 m. „glamžiniuose“. Vario folijos plokštelės, iškintinos iki tam tikros temperatūros, tampa minkštос kaip popierius ir jas galima suglamžyti rankomis, išgaunant netiketas subtilias faktūras. Raukšlėtą jų paviršių sukietai ir užfiksuoja valcavimas. Metalo staigmenos ir tikslingai pasirinkta technologija veikia išvien.

Taigi Tu transformuoji gamtos dovanotą (tiesa, jau perlydytą) medžiagą, metalą, ir pasitelki mechanines priemones. Šios parodos netikėtumas yra objektai iš geležies rūdžių, kurių daleles susieja ir sukomponuoja magnetinis laukas. Galima tarti, kad kūryboje naudoji ir drauge išeksponeji gamtos reiškinį? Gamtos procesų dinamiką paverti dailės objektu.

Šiuose darbuose daugiau parodytos magneto galimybės – kaip jis suguldo, sušukoja rūdis. Dinamika, atsitiktinumą siejus su autoriaus valia. Rezultatą galima prognozuoti, nes jis priklauso nuo to, kaip suki magnetą, nuo žmogaus judesio. Magnetas daro kompozicijos piešinių, pratęsia arba atstoja rankos judesį.

Šis procesas užfiksotas videofilme. Matyt metalo sąveika su lauku, magneto judinamos detalės. Kas šiuo atveju yra kūrinys? Filmas ar „šokančios“ rūdys?

Ir viena, ir kita. Filmuoti teko dėl to, kad kitaip to neįmanoma parodysti parodoje. Kaip sakiau, visais atvejais man svarbu bendradarbiauti su medžiaga, neeksploatuoti jos, o gerbti pradinę medžiagos duotybę, kad išliktu giliausia jos esmė. Bet ko iš bet ko daryti negalima. Metalas yra ne pati lengviausia medžiaga išraiškai. Metalas išpareigoja būti tvirtam viduje ir be kompromisu. Bet čia įmanoma kalbėti šiuolaikine kalba, net keisti stereotipinį požiūrį į šią meno sritį.

Metalo plastikos darbai skiriasi nuo kamerinės skulptūros. Pirmiausia – medžiagomis (sidabras, varis), mažais formatais. Koks pagrindinis skulptūros ir metalo plastikos skirtumas?

Nuo kamerinės skulptūros metalo plastikos darbai skiriasi ne tik

medžiagomis ir nedideliais formatais, o atlikimo technika. Skulptorius nulipdo savo objektą iš plastilino, vaško ar pan., paskui ji išlieja: iš lipdyto modelio išgauna formą, supila įkaitintą metalą. Taigi pasuktinis darbo žingsnis, kuriuo užbaigimas – gryna mechaninis procesas, autorius tame nebedalyvaus. O metalo plastikoje iki pat pabaigos tiesiogiai dirbi su metalu savbėmis, galimybėmis, kartais net su jų kvapu.

Ar metalo plastikai būtinės specifinės eksponavimo sąlygos? Kuo ypatina būtent ši parodos ekspozicija?

Ekspozicijos stilus atitinka mano metalo darbų charakterį (parodos architektė Audronė Kondratienė). Mano kūriniam svarbu paprastumas ir atvirumas. Kai išgrynių esmę, atrodo, tarsi nieko nėra. Man svarbu neišsakyti iki galvoje. Ne konstatuoti, o prabili tik užuominą. Be išankstinių lūkesčių – kas turi ar privalo būti.

Remiantis tais pačiais kūrybos principais sudaryta ir ekspozicija. „Titaniko“ salė iš pirmo žvilgsnio atrodo tuščia. Siekėme tylos, ramybės, nenorėjome perkrauti vaizdo, kad kiekvienas konkretus darbas turėtų savo kabinimo, įtempimo, padėjimo vietą. Atsižvelgėme į techninės galimybes ir, žinoma, į bendrą ekspozicijos harmoniją. Man patiko „Titaniko“ salę, nes joje yra kolonų. Kai kurie darbai pritvirtinti ant jų briaunų ar paslėpti už kampaną. Kampinis eksponavimas praturtina kūrinius, nes juos apeinant vizualiai keičiasi jų forma, kitaip atrodant atspindinės raižinys metalo plokštėje. Išryškėja naujos faktūros, kiti aspektai. Kaip kūriniuose, taip ir ekspozicijoje man svarbu sudaryti sąlygas materializuoti prasmėms kintant žiūrėjimo kryptei, o šviesai vis kitaip atispindint metale.

PARENĖ ALEKSANDRA ALEKSANDRAVIIČIŪTĖ

ATKELTA IŠ 6 PSL.

organizuotą menininkės Claude Wampler. Mažučiai vaikučiai šiam įstabiame šou varžesi su pačiu Mindaugu. Kas šoko breiką, kas vienu pirštu grojo, kas meniškai tylėjo, o kas svaidėsi juokais. Šypsojosi, kuo natūraliausiai dūko, lenkësi reginių ištroskusiems ŠMC žiūrovams. Kas per vaikų darželis, prunkštė Mindaugo draugai. Mindaugas gynësi painiaus išvedžiojimais apie „konceptualią dviejų skirtinų paskaulio logiką susidūrimo įtampą“, bet jau vėliau, prie alaus bokalo.

Kitas talentų šou vyko paskutinį trienalės penktadienį. Šį kartą tai buvo Miet Warlop surengtas keistų būtybių – sakytume, ateivų – šou

„Tragiški herojai“. Spengiančioje tyloje po ŠMC salę šmirinėjo stalas dailiomis kuo gyviausiomis kojomis, spalvotai vėmiančios gauruotos pa-

baisos, žmonės-kelnės, balionas-žmogus, t.t. Išstabios performanso būtybės nuskraidino Mindaugą į Superverto „Nežemiškų būtybių fe-

tišo“ (yra tokia keista knyga) sava-jonių apie meilę su ateivais erdves. Egzofilija – tai nenormalus potraukis nežemiškų pasaulių būtybėms. O dieną prieš tai Mindaugas dalyavo kitame kultūringame renginyje, į kurį buvo įleidžiami tik svečiai pagal sąrašą, užsiregistravę arba užregistruoti. Vyko britų kino menininko Marko Aerialo Walleri kinas-performansas „su instrukcijomis kino mechanikui ir žiūrovams“, kuris kartu buvo ir ŠMC kino salės atidarymas. Kaip savo asmeniškaje, nuoširdžiai išstartoje, nors ir parėžiutoje, prakalboje sakė pats penkiadėsimtkažkelintuju giminimo kino mechanikas – Šmic kino salės. 1945 m. filmo „Aplinkkelis“ („Detour“) pagrindinis herojus iš malonai pačiam suprantamo savo gyvenimo kelio keletą kartų išbloškiamas

fatališkų likimo vingių. Nieko ne-nužudęs, tampa tarsi žudiku, paskui tampa dar ir antrą kartą. Performanso režisierius Walleri tuo tarpu dalino komandas kino operatoriui ir žiūrovams: nuleisk vaizdą, tegu viskas būna žalia, žiūrėkite tik į moterį (kurios néra ekrane), nežiūrėkite į šviesas. „Taip, likimas – tai paslaptinga jéga, kuri parodo pirštu į tave ar mane, nepateikdam jokio paaškinimo“, – pabaigė suvokė filmo herojus. Gavės režisierius komandą, žvilgtelėjau į kino salės lubas, atsisukau atgal, pažvelgiau Mindaugui į akis.

Trienalės pabaigos nemačiau. Turėjau išvažiuoti pas mamą. Joks Mindaugas niekada negalėtų aplankytis visų Mindaugo trienalės renginių.

R. Juškevičiūtės ir ŠMC NUOTR.

Atpažink save kitame!

Artėja Vilniaus dokumentinių filmų festivalis

Rugsėjo 20 d. prasidėsiantis Vilniaus dokumentinių filmų festivalis žada per 30 dokumentinių filmų iš viso pasaulio, susitikimus su jų autoriais, kino meistriškumo dirbtuvės ir specialius renginius. Festivalis vyks Vilniaus „Skalvijos“ kino centre bei kino teatre „Pasaka“.

„Šiųmetiniai VDFF filmai išskirtinai netiketi, o karto atpažįstami. Tarsi matytum save tą patį, bet vis kitą. Tarsi save iš naujo pažintum kituose. Kas anksčiau galėjo šokiruoti, būti nepriimtina, žiūrint filmą tam-pa savaip artima, paaškinama, suprantama. Tai suteikia savęs pažinimo, atradimo džiaugsmą“, – VDFF'12 filmus pristato Sonata Žalneravičiūtė, festivalių rengiančio „Skalvijos“ kino centro programų koordinatorė.

Pagrindinė programa

Festivalių atidarys režisierius iš Čilės Carloso Kleino, „*Kur skraido kondorai?*“ („Where the Condors Fly“, Šveicarija, Vokietija, Čilė, 2012, 90 min.). Filmas pasakoja apie tai, kaip rusų dokumentininkas Viktoras Kosakovskis kūrė naujausią savo juostą „Tegyvuoja antipodai!“. Kleinas leidosi su juo į Čilę, Argentiną, Šanchajų, prie Baikalo ežero. Stebėdamas, kaip Kosakovskis keičia realybę, kaip filmuoja, pasiduodamas jausmams, atsiverdamas magiškoms akimirkoms, Kleinas ieško ir savo kelio. Abu kūrėjai svarsto apie vaizdų galiai, kūrybą. „*Kur skraido kondorai?*“ – ne tik filmo sukūrimo procesą užfiksavęs filmas, bet ir asmeniškas, filosofiskas menininko portretas, esę apie kiną. Simboliška ir tai, kad šiuo filmu atidaromas festivalis, kuriamo bus parodyta ir Viktoro Kosakovskio filmų retrospektyva.

Pagrindinę festivalio programą šiemet sudaro devyni ryškūs 2011-ųjų filmai. Yi Seungjun, „*Sraigiu planeta*“ („Planet of Snail“, Pietų Korėja, 2011, 87 min.) pernai Amsterdamo dokumentinių filmų festivalyje apdovanota už geriausią ilgametražį dokumentinį filmą. Tai dvejus metus kurtas pasakojimas apie aklo ir kurčio vyrą bei jo žmonos meilės istoriją. Nuo vaikystės filmo herojus gyvena tylos ir tamso kiaute. Pasaulis jam veriasi iš lėto, liečiant ir uodžiant. „*Sraigiu*“ save vadinantis jaunas korėjietis manė višą gyvenimą taip ir liksiąs atskirtas nuo pasaulio, tačiau gyvenimas netiketai jį apdovanoja. Taip pati jo akimis ir ausimis mylimojo pakeicia vyrą pasauli.

„*Privatus pasaulis*“ („Soukromý vesmír“, Čekija, 2012, 86 min.) kurtas net 37 metus. Čekų režisierė Jau seniai garsėja tuo, kad savo herojus stebi ilgai. Šiame ji rodo vienos čekų šeimos istoriją. Filmo herojus Honza gimė 1974 m. Čekoslovakijoje. Gimus berniukui, jo tévas émė vesti šeimos kroniką. Tada Honzus tévai Jana ir Piotras glaudesi Janos motinos ir močiutes bu-

to kambarėlyje. Po kelerių metų, Piotruj gavus naują darbą Liberece, šeima paliko Prahą. Filmas rodo ne tik vienos paprastos šeimos istoriją, bet ir atskleidžia, kaip per pastaruosius keturiadesimt metų pasikeitė čekų visuomenė.

Jameso Bluemelo, „*66 mėnesiai*“ („66 Months“, D. Britanija, 2011, 82 min.) rodo kur kas trumpesnę laiko atkarą. Linkęs į alkoholizmą epileptikas Naidželas gyvena su jį aštuntą dešimtį kopiančiu alkoholiu Robiu. Mylédami, bet ir skaudindami vienas kitą, jie kenčia nepritekių. Filmas kelia klausimus apie prievara grįstų santykų prigimtį, dvasinę negalią ir visuomenės pareigą rūpintis atstumtaisais.

Režisieriu pavyko parodyti ir sudėtingus dviejų vyrų santykius, ir kartu žmones, kuriems vienatvė baisesnė už fizinį smurtą. Filmą Vilniuje pristatys režisierius Jamesas Bluemelas ir prodiuseris Gordonas Wilsonas.

Ivairius vienatvės atspalvius rodo kiti du VDFF filmai. Jorge Gaggero filmo „*Montenegro*“ (Argentina, 2011, 60 min.) herojus – 71 metų Montenegras kartu su šunimi gyvena upės deltos saloje. Jis neria tinklus žvejams ir taip užsi-dirba pinigų tabakui ir alkoholiui. Kitoje salos pusėje gyvena bitininės Cezaris. Abu vyrai kartais išplaukia pažvejoti. Tačiau laikui bégant tarp jų kils konfliktas, atskleisiantis jų santykius naujai. 2011 m. Amsterdamo dokumentinių filmų festivalyje ši juosta gavo apdovanojimą už geriausią vidutinio metražo filmą. „*Dveji metai prie jūros*“ („Two Years at Sea“, D. Britanija, 2011, 86 min.) – tai ekscentriško atskyrėlio Džeiko portretas. Jis gyvena Škotijos miškuose, kas dieną bet kokiui oru eina pasivaikščioti, mėgaukanotuose laukoose ir girose. Senose nuotraukose matyti jauna moteris, vaikai, tačiau režisierius Beno Riverso nedomina tradicinius pasakojimas, todėl tiesių atskymų į klausimus, kokios būta Džeiko praeities ir kodėl jis pasirinko tokį gyvenimą, žiūrovai nesulaiks.

„*Dveji metai prie jūros*“ pernai Venecijos kino festivalyje pelnė FIPRESCI apdovanojimą, o Tarptautiniame Kopenhagos dokumentinių filmų festivalyje – Didžiųjų prizų.

Ekscentriškos ir Robo Schröderio bei Gabrelle Provaas filmo „*Susipažinkite su Fokens*“ („Ouwewhocren“, Olandija, 2011, 80 min.) herojės – septyniadesimtmetės dvynės Luisa ir Martina Fokens.

Jos jau penkiadesimt metų dirba prostitutėmis Amsterdamo Raudonųjų žibintų kvartale. Dynės prisidėjo steigiant pirmajam prostitutui profsajungą, pabėgo nuo sąvadaujotų ir iškėlė savo viešnamį. Galiausiai seserys nusprendė pasuktį skirtingesiai: Luisa išejo į pensiją ir pradėjo naują gyvenimą toli nuo sekso pramonės, o pinigų stokojanti Martina toliau darbuojasi.

Kaip keičiasi dviejų žmonių jaus-

mai ir santykiai, juos įteisinus santuokos saitais? Ar meilė, įgavusi formalų statusą, išblėsta, ar kaip tik tampa artimos ir tvirtos bendrysčių pamatu, klausia filmo „*Pažadas*“ („Ein Versprechen“, Vokietija, Austrija, 2012, 70 min.) režisierius Levinas Peteris. Šiame autobiografiškame kūrinje susipina skirtingu porų santuokos istorijos, skleidžiasi vilys ir svajonės, baimė ir priklasomybė, ištikimybė ir pasitikėjimas.

Netiketu aspektu šeimos istorijos atsiveria Chancho Zeevi filme „*Hitlerio vaikai*“ („Hitler's Children“, JAV, Vokietija, Izraelis, 2012, 59 min.). Jame pasakojama apie galtingą Trečiojo Reicho veikėjų vokus, kurie priversti gyventi su savo tėvų ir senelių „palikimu“, siejančiu juos su žiauriais nusikaltimais. Kaip reiškia turėti pavardę, susijusių su žudynėmis ir Holokaustu? Kaip reiškia žinoti, kad tavo tėvai ar seneliai kalti dėl šimtų tūkstančių žmonių tragedijų? Šiame filme „liūdnieji palikuonys“ pagaliau prabyla apie trapią ribą tarp instinktyvaus žavėjimosi bei pagarbos, kuriuos vaikai jaučia tėvams, ir baisejimosi savo gimdytojų darbais.

Krzysztofo Kadłubowskio filme „*Sugržimas*“ („Powroty“, Lenkija, 2010, 7 min.) įamžintas 2010 m. balandžio 10 d. rytas – viena skaudžiausiai dabartinės Lenkijos istorijos datų, kai netoli Smolensko sudužus lėktuvui žuvo visi 96 juos skridę žmonės, tarp jų ir Lenkijos prezidentas Lechas Kaczyński su žmona, vykę paminėti 70-ųjų Katynės žudynių metinių. Režisierius filmavo žuvusių palaiķų pasitikimo repeticiją Varšuvos oro uoste. Skambant Chopino „Laidotuvų maršui“, nematomos minios apsupti kareivai neša nematomus karstus... Šiemet Tarptautiniame dokumentiniame filmų festivalyje „ZagrebDox“ filmas apdovanotas Didžiuoju priзу, Tarptautiniame Lilio Trumpetės filmų festivalyje – už geriausią dokumentinį filmą.

Festivalių uždarys jauno lietuvių režisierius Tomo Smulkio filmo „*Rojaus beieškant*“ (Švedija, Lietuva, 2012, 21 min.) premjera. Filmas rodo režisierius sieki susitikti ir dirbtį kartu su švedų režisieriumi Roy'umi Anderssonu. Stokholmas, į kurį išvyko Smulkis, tampa svarbia laukimo dalimi. Bet ar gali sava-jonės išsipildyti?

Viktoro Kosakovskio filmų retrospekyva

Šiųmetinė VDFF retrospekyva skirta Viktorui Kosakovskiui (g. 1961). Tai vienės garsiausių Rusijos dokumentinio kino kūrėjų, pelnës per šimtą apdovanojimų tarptautiniuose bei nacionaliniuose festivaliuose. VDFF žiūrovai ne tik turės progos pamatyti jo filmus, bet galės ir pabendrauti su režisieriumi, jis su-

rengs kūrybinės dirbtuvės.

Pasak vieno naujausios rusų ki-

Viktoras Kosakovskis

čiadienis, 1961.07.19“ („Sreda, 19.VII.1961“, Rusija, Anglija, Vokietija, Suomija, 1997, 93 min.) jis nusprendė rasti visus, gimusius tą pačią kaip ir jis dieną Leningrade. Dalis jų ten nebegyvena, dalis mirė. Tačiau visus septyniadesimt liuksių mieste Kosakovskiui pavyko nufilmoti 1995 metais. Filmuodamas gydytojus, verslininkus, pramogų pasaulio veikėjus, statybininkus ir benamius, režisierius sukūrė išpudingą Sankt Peterburgo tridešimtmecių kartos portretą jų kasdienybės fone. Juk neatsitiktinai žodis „sreda“ rusiškai turi kelias prasmes, tarp jų ir „terpės“.

Filmas „*Aš Jus myléau*“ („Ja vas liubil“, Rusija, Vokietija, 2001, 102 min.) susideda iš kelių trumpametražių skirtingais metais filmuotų novelių apie meilę. Pirmoji dalis „Pavelas ir Lilia“: Jeruzalės romansas – pasakojimas apie tai, kaip meilė padeda kovoti su sunkia liga. Filmo herojai – garsūs Sankt Peterburgo dokumentinio kino režisieriai Pavelas Koganas, kurio filmas „Pažvelkite į veidą“ išėjo į dokumentinio kino aukso fondą, ir jo žmona Liudmila Stanukynas. Viltis išgydyti sunkią Kogano ligą išvijo juos iš tévynės. Antrojoje dalyje „Sergejus ir Nataša: provincijos romansas“ matome vestives: vienąs kitam atidūs jaunamartę ir jaunasis nepaiso tėvų nepritarimo. Romantiški dviejų vaikų jausmai atskleidžiami trečiojoje dalyje „Saša ir Katia: pirmasis romansas“.

Filmas „*Tiše!*“ (2002, 80 min.) įkvėp Nicéphore'o Niépce'o nuotrauka „Vaizdas pro langą“ bei E.T.A. Hoffmanno novelę „Mano pusbrolio langas“. Kosakovskis filmavo nedidelę pro jo buto langą matomą Sankt Peterburgo gatvės atkarą. Filme nuskamba vienintelis žodis „Tiše!“ Tai šunelio, kuri nuolat šaukia pagyvenusį kaimynę, vardas, tapęs ir filmo pavadinimu.

„*Šventa*“ („Sviato“, 2005, 40 min.) – pirmasis būsimos trilogijos „Palindromas“ filmas. Rusiškas jo pavadinimas daugiauprasmis: „sviato“ reiškia ir „džiugus, vaikus, linksmas“, ir „šventas“. Tai taip pat mažojo filmo herojaus vardo trumpinis. Filme rodoma, kaip dvejų metukų Sviatoslavas pirmą kartą pamato save veidrodėje. Pasak režisieriaus, tai filmas apie savęs pažinimą ir vienatvę.

Kol kas naujausiais Kosakovskio filmas „*Tegyvuoja antipodai!*“ („Vivan las Antipodas“, Vokietija, Olandija, Argentina, Čilė, 2011, 104 min.) pernai atidarė Tarptautinį Venecijos kino festivalį. Jis atsirado iš klausimo, kur atsidurtum, jei galėtum kiaurai perskrosti Žemę. Režisierius keliauja į diametraliai priešingose Žemės rutulio pusės, vadinamose antipodais, esančias teritorijas. Kartais atrodo, lygiuos priešingose Žemės pusėse esančios vietos mišlingai panašios, o kartais, priešingai, – akivaizdus kontrastas.

PAGAL RENGĖJŲ INF.

Dvelksmas nuo tiltų

Krėsle prie televizoriaus

Savaitgaliais mudu su šuneliu ei-name pasivaikščioti prie upės. Po Žirmūnų tiltu yra tokia patogi vieta, kur galima atsigerti sraunaus vandens. Itariu, kad ten į Nerį ietka šaltinis. Kai šuo laka, žūriu į keistą metalinį bumbulą, kurį gali pamatyti tik atsidūrės po tiltu. Bumbulas toks absurdžiškas, bet net nekyla noras šaiptis. Dabar jau ir socdemai užsinorėjo „papuošti“ tiltą – pavadinti jį Algirdo Mykolo Brazauskovo vardu. Žinoma, tai sena bolševikiška tradicija – jie keitė net senus miestų pavadinimus, tarsi istorija prasidėtų nuo jų. Bet nesuprantu, kodėl socdemai taip skuba, – jei tas veikėjas tikrai toks svarbus Lietuvai, gali palaukime keilis šimtus metų, kad tai patvirtintų ir istorija. Tada šalia Mindaugo tiltu bus galima statyti ir Brazauską.

Pričelias savaitės tą pačią vietą kažkokiai savo akcijai pasirinko ir viena iš liberalų partijų. Ryte pakrantę nutūpė žvejai geltonais marškinėliais, kažkas iš jų net kanino gitarą. Matyt, greit ir apie šį tiltą bus galima parašyti dar vienus „Lietuvos tilto prisiminimus“, bet nenorėčiau, kad juose atsirastų dar ir Brazauskovo pavarde.

Itariu, kad tiltu pervadinimo iniciatyva kvepia rinkimais, iš kuriuos socdemai cina su savo patriarcho vardu. Jie, regis, neabejoja savo pergalę, LRT, matyt, neabejoja taip pat. Todėl rugpjūčio 20 dieną LRT

skirs Brazauskui: 10 valandą ryto tiesiogiai iš Seimo transliuos iškilmingą minėjimą, 18.45 rodys Editos Mildažytės ir Ramunės Saka lauskitės hagiografinį filmą „Algirdas Brazauskas: Liudijimai“, o saldžiu sapnų 22.30 palinkės kitas dokumentinis filmas – Aloyzo Jančoro „Liokajus Lietuvos“ (2002), kurį, pasak visažinio interneto, labiausiai mėgo ir pats filmo heros. Toks kuklus asmenybės kulto dvelksmas, tiesa?

Gerai pagalvojus, lietuviškos televizijos juk ir skirtos liokajams. Šie dažnai literatūros klasiką aprašyti žmonės domėjos ponų gyvenimo malonumais, mėgo paslapčius ir pa-

skalas, kulinariją, šokių ir dainas, buvo pratę pasiūlyti viršesni už tuos, kurie ponų gyvenimo subtilybių neišmanė ir jomis nesidomėjo. Pastarasis požiūris itin žeidžia liokajus, nes jie jaučiasi tarpininkais tarp aukšto ir žemo. Liokajus primena ir politines partijas kalbinantys žurnalistai. Net gaila gerą miną vis dar bandančios išsaugoti Nemiro Pumprickaitės, kai ji, uždavusi politikams protinges klausimus, sulaukia netikėtų atsakymų. Nuo ateinančios savaitės rinkimų agitacijos laidų tik padaugės, nors jau dabar akiavizdu, kad balsuoti nėra už ką. Višiskai, absoliučiai, tikrai nėra. Sa-kyčiai, tai skamba net tragediakai.

Rinkimai iš televizijos ištums filmus, bet kelios pamokemos istori- skirs Brazauskui: 10 valandą ryto tiesiogiai iš Seimo transliuos iškilmingą minėjimą, 18.45 rodys Editos Mildažytės ir Ramunės Saka lauskitės hagiografinį filmą „Algirdas Brazauskas: Liudijimai“, o saldžiu sapnų 22.30 palinkės kitas dokumentinis filmas – Aloyzo Jančoro „Liokajus Lietuvos“ (2002), kurį, pasak visažinio interneto, labiausiai mėgo ir pats filmo heros. Toks kuklus asmenybės kulto dvelksmas, tiesa?

gerai pagalvojus, lietuviškos televizijos juk ir skirtos liokajams. Šie dažnai literatūros klasiką aprašyti žmonės domėjos ponų gyvenimo malonumais, mėgo paslapčius ir pa-

skalas, kulinariją, šokių ir dainas, buvo pratę pasiūlyti viršesni už tuos, kurie ponų gyvenimo subtilybių neišmanė ir jomis nesidomėjo. Pastarasis požiūris itin žeidžia liokajus, nes jie jaučiasi tarpininkais tarp aukšto ir žemo. Liokajus primena ir politines partijas kalbinantys žurnalistai. Net gaila gerą miną vis dar bandančios išsaugoti Nemiro Pumprickaitės, kai ji, uždavusi politikams protinges klausimus, sulaukia netikėtų atsakymų. Nuo ateinančios savaitės rinkimų agitacijos laidų tik padaugės, nors jau dabar akiavizdu, kad balsuoti nėra už ką. Višiskai, absoliučiai, tikrai nėra. Sa-kyčiai, tai skamba net tragediakai.

1943 m. pora išvyko į Šiaurę, kur įsikūrė Salo respublika. Partizanai buvo įtraukę su daugeliu fašistų veikėjų draugavusį Valentį į savo sąrašus. Mirties bausmė įvykdita ir

„Karštas kraujas“

nėčiai Luisai. Filme aktoriųvardai pakeisti, juos suvaidino Monica Bellucci ir Luca Zingaretti.

I kitą kartą, tą, kuris vyko Persijos įlankoje, nukels Samo Mendeso 2005 m. filmas „Desantininkai“ (LNK, 19 d. 22.35). Pagal autobiografinę buvusio jūrų pėstininko Anthony Swoffordą knygą sukurti „Desantininkai“ pasakoja iš kariškių šeimos kilusio jaunuolio, praminti Svofo, istorija.

Išgarsėjęs „Amerikos grožybėmis“, britų režisierius ši kartą aplenkė savo laiką ir liko nesupras tas – jo „Desantininkai“ nepriminė patriotinių filmų apie teisingą karą kariaujančius amerikiečių vaikinus.

Mendesa rodė kasdienį siaubą, su kuriuo susiduria jauni rekrūtai, atsidūrė svetimame pasaulyje ir priversti kovoti dėl išlikimo. Tai – drastiškas filmas be jokių puošmenų, bet su gerais aktoriais – Jake'u Gyllenhaalu, Jamie Foxxu, Peteriu Sarsgaardu, Crisu Cooperiu.

Filmas pažadina prisiminimus apie Stanley Kubricko, Roberto Altmano ar Franciso Fordo Coppo-

los, beje, „Desantininkose“ cituojamo, karinius filmus.

Rogerio Donaldsono 2003 m. filmas „Rekrūtas“ (BTV, 15 d. 21.20) pirmiausia skirtas Alo Pacino gerbėjams. Jis vaidina patyrusį agentą. Kitas filmo herojus Džeimsas apie šnipo karjerą nesavojo. Bet noras sužinoti tévo dingimo paslapčių atveda jį į CŽV. Vienas išbandymas sekā kitą, kol Džeimso sužino, kad jam teks išsiaiškinti, kas yra CŽV būtinėje atsira- dės „kurmis“. O gal tai tik cilinis testas?

Liamas Neesonas vaidina dar vieną slaptąjį agentą, tik jau buvusį. Pierre'o Morelio 2008 m. filmo „Pagrobimas“ (TV3, 16 d. 21.10) herojus turia 96 valandas, kad išplėštų savo septyniolikmetę dukterį iš prekiavautojų žmonėmis rankų.

Situacija atrodo beviltiška, nes agentas yra Los Andžele, o duktė pagrobtą Paryžiuje.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Nauji filmai

Woody Allenas, keliaujantis

Jei gerai pamenu, mėgstamos mano paauglystės herojės Holės Golait vizitinėje kortelėje buvo parašyta „Keliaujanti“. Manau, tą patį dabar galėtų rašyti ir Woody Allenas. Paskutiniai metais jis vis ištinksta iš savo apdainuoto Niujorko į senajį žemyną. Londone, Barselonoje ar Paryžiuje kurti filmai, regis, paskatino režisierių dar labiau nepaisyti tradicinio realistinio pasakojimo taisyklėlių. Magiški netikėtumai, kelionės laiku ar tarp lengvai atpažįstamų literatūros personažų tapo jo filmų kasdiene. Tačiau ir naujausių jo filmų herojai taip pat vaikščia į kiną, svarsto pasaulio problemas ir neapsieina be psichoanalitikų, net jei tai ir nuosava žmona. Ypač jei tai paties Alleno suvaidinto personažo žmona. Judy Davies buvo žmona ne viename Alleno filme, todėl šią porą iškart suvoki ne tik kaip „I Romą su meile“ („To Rome with Love“, JAV, Italija, Ispanija, 2012) herojus – pagyvenusius amerikiečius, atvykusius į amžinajį miestą susipažinti su būsimu dukters vyro tévais, bet ir kaip viso Alleno oeuvre dalį.

Panašiai atsitinka ir su kita filmo personažu. Allenas sukūrė beveik pušimtį filmų, kurie tapo ne vieno žūrovo gyvenimo dalimi, bent jau mano tikrai. Todėl svarstymai, ar kuris nors naujas Alleno filmas

„I Romą su meile“

pavyko, kuo toliau, tuo labiau atrodo beprasmiški. Arba priimi Alleną tokį, koks jis yra, su visomis silpnibėmis, pasikartojimais ir žavesiu, arba ne. Ypač kai kalbama apie jo naujausius kelionės dienoraščius.

Galiu įtarti, kad vykdamas į Romą įtarti, kad vykdamas į Romą Allenas prisiminė ne tik Fellini, kuriam jau atidavė pagarbos duokle filmu „Prisiminimai apie žvaigždžių dulkes“, ar smagias „rožinio neorealizmo“ istorijas apie naivius įsimylėjelius, bet ir „Dekameroną“ – Giovannio Boccaccio dvasias keturių „I Romą su meile“ novelių tikrai neaplenk.

Alleno herojus šikart – pensijon išėjės operos režisierius. Išgirdės vonioje dainuojančių būsimų dukters šešurą, jis nusprendžia, kad tai bus sensacija. Bet ką daryti, jei žmogulis gali dainuoti tik po dušu? Nugalejusio postmodernizmo laikais tai

jau ne problema. Todėl niekas nenusitebs, jei prabangiamo Rugero Leoncavallo „Pajacu“ pastatyme atsisaras dušo kabina. Bet Allenu tai ir ženklas, kad šiai laikais degraduoja ir klasikinis menas. Šioje novelėje režisierius mėgaujasi stereotipais – jo duktė ir būsimas jaunikis susitinko Trevio aikštėje, Alleno neurotikui tėvui visi italai – komunistai, ir jie puikiai dainuoja. Tai, kad magiško balso savininkas turi laidojimo biurą, amerikiečiui tik dar vienas samoju pretekstas.

Kitas amerikietis Romoje – Alejandro Baldwinas architektas. Jis pasaulinė garsenybė, nes projektuoja prekybos centrus. Atdidūrės gatvėje, kurioje kadaise gyveno, kai nebuvo garsus ir turtingas, architektas prisimena čia įvykusią meilės istoriją, tiksliau, išsivaizduoja ją su kita filmo personažais. Po daugelio me-

tų savo pasijos – aktorių Monikos (Ellen Page) intrigas jis mato kiaurai, bet kadaise tie pseudointelektualūs paistalai jam darė didelį išpuđį.

Trečioje novelėje susiduria jaunų provincialų porą ir save elitu laikantys turtinių jų Romos giminiaciai. Jaunuolai nori padaryti gerą išpuđį ir likti Romoje, bet planai griūva, nes abu pervertino savo jėgas. Tačiau išbandymai seksu ir giminaicių pasipūtimumi jiems tik į naują. Geriau būti neturtingam, bet laimingam ir gimdyti vaikus, pritaikiai jiems Allenos.

Skirtingose novelėse atskleidžia skirtinės komedijos pusės. Allenas nevengia absurdo, grotesko, ironijos, o ketvirtoji novelė – gryna socialinė satyra. Jos herojus – „vidutinis italias“, pilka biuro pelė, kurį suvaidino garsus italių komikas ir režisierius Roberto Benigni. Vieną dieną jis atsibunda garsus – žiniasklaida sekā kickvieną jo žingsnį, aptarinėja kiekvieną žodį, nors vyras, ko gero, turi savo nuomonę tik apie pusryčius ir apatinius. Taip, „zmogumi“, jis džiaugiasi gražuolių dėmesiu ir kitokiais malonumais. Netrukus paaškėja, kad tai lyg narkotikas, ir kalbos apie ramybę, kai tave visi pamirš, – tik menkai guodžiantis melas. Allenas atvirai tyčiojasi iš pasaulių tarsi marias užplūdusio garsenybių kulto, taip kaip novelėje apie provincijas tyčiojosi iš italių elito.

Kas sieja tarpusavyje nepažiusta-

mus „I Romą su meile“ herojus? Jie visi beveik iškart pasiduoda gundymams. Benigni personažas ar laidojimo biuro savininkas – šlovės, jauna provincialė – seksu su gerokai aptukusia ir praplikusia kino žvaigždė, kurį visi kažkodėl laiko romantišku ir patraukliu (beje, šis personažas man priminė buvusi italių premjerą), o jos vyras – su prostoti, kurią suvaidino šikart itin autoironiška Penelope Cruz, Alleno operos režisierius – meninių ambicijų igyvendinimo bet kokia kaina, o architektas – jaunos aktorių gerai suvaidinto temperamento... Pagundų tiek daug ir iš pirmo žvilgsnio jos tokios suprantamos.

Visi Alleno herojai neišlaiko net menkiausių išbandymų, bet tai greičiausiai – mūsų laikų bruožas. Allenas stebi pasaulį ne pirmą dešimtmety, o šis ne pirmą dešimtmety ritasi atviro absurdo link, nebepaiso realybės ar žanro diktuojamų taisyklėlių. Tačiau Allenu nusibodo rautis plaukus. Ilgainiui jis tapo atlaidesnis ne tik sau, bet ir pasauliui, nes jau puikiai supranta, kad nieko nebeprakeis. Daugiausia, ką gali, – pakišti žūrovams kreivą veidrodį, kuriame jie iškart atpažins savę. Atpažinę gal nustebs, o gal ir vėl susidomės, ką koks nors iš niekur televizijoje atsiradęs žmogelis šių valgė pusryčių.

ŽIVILĖ PIPINYTĖ

Parodos	Vilniaus fotografijos galerija	Kauno paveikslų galerija	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija			
<i>Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija</i>	Levo Žriakovo fotografijos paroda „1993–2012. Vilnius“	<i>K. Donelaičio g. 16 Paroda „Jauna Kauno tapyba 2012“</i>	
Vilniaus paveikslų galerija			
<i>Didžioji g. 4 Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Tarptautinė paroda „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų ir didikų portretai iš Ukrainos muzieju“ Paroda „Liudvės meno metraštiniuk“, skirta Akvilės Mikėnaitės gimimo 100-mečiui</i>	<i>Šv. Jono gatvės galerija</i> Šv. Jono g. 11 iki 22 d. – Andrius Ermino paroda „Čia kažkada buvo dangus“ Rimanto Milkinto paroda „Sija“	<i>Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus</i> V. Putvinskio g. 64 nuo 14 d. – Kazio Šimonio (1887–1978) paroda „Svajų miražai“, skirta 125-osioms dailininko gimimo metinėms	
Radvilių rūmai	<i>„Lietuvos aido“ galerija</i> Trakų g. 13 nuo 14 d. – Birutės Stančikaitės tapybos, piešinių bei grafikos paroda „Šviesos gelmė“	<i>Keramikos muziejus</i> Rotušės a. 15 Keramikos darbų paroda „Nauja ir vėl kitokia...“	
Taikomosios dailės muziejus	<i>Galerija „Meno niša“</i> J. Basanavičiaus g. 1/13 Emilio meno paroda 800 °C	<i>Ryšių istorijos muziejus</i> Rotušės a. 19 Aloyzo Stasilevičiaus tapyba	
Lietuvos nacionalinis muziejus	<i>Pamėnkalnio galerija</i> Pamėnkalnio g. 1/13 Elenos Nonos Zavadskienės paroda „Dailininkų portretai“	<i>Galerija „Meno parkas“</i> Rotušės a. 27 Fotografijos festivalio „Kaunas Photo 2012“ laureatų paroda: Alexandra Demenkova (Rusija), Andreas Meichsner (Vokietija), Wilma Hurksainen (Suomija)	
Naujasis arsenatas	<i>Teatro, muzikos ir kino muziejus</i> Vilniaus g. 41 Paroda „Spalvos ir šokio paviliota“, skirta Olgos Dubeneckienės-Kalpokiencės 120-osioms gimimo metinėms	<i>Galerija „Aukso pjūvis“</i> K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53 Jungtinė trijų, šią vasarą vykusiu pleneru paroda: „Biržtonas 2012“, „Dubysa 2012“, „Nemajūnai 2012: lietuvių tapytojo Nikodemo Silvanavičiaus kelias“ Valdo Pukevičiaus kūrybos paroda „Plok '12“	
Kazio Varnelio namai-muziejus	<i>Galerija AV17</i> Aušros Vartų g. 17 Federica Pallaveri ir Alberto Franceschi (Italija) paroda „De-formations“	<i>VDU menų galerija „101“</i> Laisvės al. 53 Fotomeno festivalis „Kaunas Photo 2012“	
Bažnytinio paveldo muziejus	<i>„The Gardens“</i> Konstitucijos pr. 12A iki 21 d. – Gedimino G. Akstino ir Jurgio Paškevičiaus paroda	<i>KLAIPĖDA</i>	
„Juškų gallery“	<i>„Juškų gallery“</i> B. Radviločių g. 6B Adolfo Valeškos vitražai	<i>Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija</i> Liepų g. 33 Česlovo Janušo (1907–1993) paroda „Prie Baltijos ir prie Atlanto“ „Arbit Blatas. Sugrįžimas į tėvynę“ Vytauto Kašubos kūrybos ekspozicija „Žmogaus misterija“ Paroda „Prano Domšaičio gėlės“	
Šiuolaikinio meno centras	<i>Vilniaus rotušė</i> Didžioji g. 31 Egidijaus Rudinsko retrospektyvinė paroda	<i>KKC parodų rūmai</i> Aukštųjų g. 1 / Didžioji Vandens g. 2 Renatės Lūšis retrospektyvinė paroda „Žvilgsnis į save“ Gabrielės Gervickaitės „Technokūnai '12“	
Galerija „Kairė-dešinė“	<i>Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras</i> Naugarduko g. 10/2 iki 21 d. – „Leidžiamai išvežti: Rafaelio Chwoleso Vilnius“	<i>Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras</i> Didžioji Vandens g. 2 nuo 19 d. „Meno kiemo galerijoje“ – performansų ciklas „Terapija I : Būti – žmogumi“ nuo 22 d. „Meno kiemo galerijoje“ – Tomos Šlimaitės ir Vaidos Tamoševičiūtės paroda „Nepastebima kasdienybė“	
Galerija „Vartai“	<i>Prancūzų institutas</i> Didžioji g. 1 Patrick Devreux ir Evelyn Gerbaud (Prancūzija) litografijų paroda	<i>Klaipėdos galerija</i> Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4 Tarptautinė grafikos paroda „Titanic 100“	
„Prospekt“ fotografijos galerija	<i>„Skalvijos“ kino centras</i> A. Goštauto g. 2/15 Paroda „Skalvijos“ užkaboriai“	<i>„Herkaus galerija“</i> Herkaus Manto g. 22 Romualdo Inčirausko tapybos paroda „21 asociacija“	
Gedimino pr. 43	<i>VGTU bibliotekos galerijoje „A“</i> Saulėtekio al. 14 Ingos Betužos-Bertužos kūrybos paroda	<i>ŠIAULIAI</i>	
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“	<i>Adomo Mickevičiaus biblioteka</i> Trakų g. 10 iki 22 d. – parodos „Gustavas Klimtas – moderno kürėjas novatorius“, skirta dailininko 150-osioms gimimo metinėms	<i>„Laipčiai“</i> Žemaitės g. 83 nuo 14 d. – Eduardo Juchnevičiaus grafika	
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	<i>Lietuvos medicinos biblioteka</i> Kaštonų g. 7 levos Šlekytės-Gasiūnienės paroda „Popieriaus piešiniai“	<i>PANEVĖŽYS</i>	
Parodų salės „Titanikas“	<i>Galerija „Kunstkamera“</i> Ligoninės g. 4 iki 22 d. – Ramazano Krinicko (1904–1983) ir skulptorės Natalijos Luščinaitės-Krinickienės (1905–1998) kūrinių paroda	<i>Dailės galerija</i> Respublikos g. 3 „Šiuolaikinė Lietuvos dailė 2012“	
Tekstilės galerija „Artifex“	<i>VU Botanikos sodo Gamtos muziejus</i> Kairėnų g. 43 Aidos Kačinskaitei kūrybos darbų paroda	<i>Fotografijos galerija</i> Vasaros 16-osios g. 11 nuo 7 d. – Vytauto Pletkaus fotografijų paroda „Neperspektyvūs projektai“	
Gaono g. 1	<i>Žemės ir aplinkos meno paroda „Identitetas“</i>	<i>MAŽEIKIAI</i>	
Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	<i>KAUNAS</i>	<i>Mažeikių muziejus</i> Burbos g. 9 Paroda „Mažeikių kraštas tarp kuršių, žiemgalių ir žemaičių“	
M. Žilinsko dailės galerija	<i>Nepriklausomybės a. 12</i>	<i>Vilniaus mažasis teatras</i> 14, 15 d. 18.30 – PREMJERA! H. Ibsono „HELGELANDO KARŽYGIAI“. Rež. – R. Cicėnas, scenogr. – M. Jacovskis, kost. dail. – V.M. Vasiliauskaitė, komp. – G. Nakas. Vaidina L. Pobedonoscevas, M. Capas, M. Vaitiekūnas, V. Rumšas, B. Latėnas, E. Mikulskis, G. Latvėnaitė, G. Tuminaite, R. Valiukaitė	
„Apie fotografią“	<i>Festivalio „Kaunas photo 2012“ paroda</i>	<i>Teatras „Lélė“</i> Didžioji salė	
		16 d. 12 val. – „DAKTARAS DOLITIS“ (pagal H Loftingą). Rež. – R. Driežis	
		22 d. 12 val. – Just. Marcinkevičius „GRYBŲ KARAS“. Rež. – A. Mikutis	
		23 d. 12 val. – S. Siudikos „TRYS PARŠIUKAI“. Rež. – A. Mikutis	

Mažoji salė	mokyklos, P. Vileišio progimnazijos, Paulio-Berto ir Lamartine'o licėju Parvyjuje moksleivių choras. Dir. — G. Pehlivanianas (Prancūzija). Programoje G. Faure, P. Thillot, C. Debussy kūriniai
15 d. 14 val. — „MUZIKINĖ DĒŽUTĖ“ (pagal V. Odojevskio pasaką „Miestelis tabokinėje“). Rež. ir dail. — J. Skuratova	22 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – sezono pradžios koncertas. Lietuvos kamerinis orkestras. Dir. ir solistas S. Krylovas. Dalyvauja ansamblis „Giunter Percussion“. Programoje E. Chaussone, C. Saint-Saëns, P. de Sarasatės, G. Bizet – R. Šedrino kūriniai
16 d. 14 val. — R. Mikučio „LIUNĖS NUOTYKIAI“. Rež. – A. Grybauskaitė	23 d. 16 val. <i>Trakų pilies Didžiojoje menėje</i> – koncertas „Maironio balsu“. Valstybinio Vilniaus kvartetas. Solistas L. Mikalauskas (bosas). Programoje lietuvių kompozitorių dainos pagal Maironio tekstus, J. Naujaliu, M.K. Čiurlioniu, J. Pakalnui, G. Kuprevičiaus ir kt. kūriniai
22 d. 12 val. — N. Indriūnaitės „COLIUKÉ“ (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. ir dail. — R. Driežis	Lietuvos muzikų rėmimo fondas
23 d. 14 val. — „KIŠKIŲ SUKLIMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijus aut., rež. ir dail. — R. Driežis	19 d. 18 val. <i>S. Vainiūno namuose</i> – žurnalo „Mokslas ir gyvenimas“ 55-erių metų sukakties paminėjimas. Dalyvauja žurnalo vyriausias redaktorius J. Baldauskas ir rašytojas J. Rudokas <i>Festivialis „Druskininkų vasara su M.K. Čiurlioniu“</i>
KAUNAS	14 d. 19 val. <i>Druskininkuose, SPA Vilnius SANA</i> , – N. Katilién (sopranas), I. Misiūra (baritonas), S. Rubis (smuikas), A. Vizbaras (fortepijonas). Programoje W.A. Mozart, F. Lehár, K. Kavecko, B. Gorbulskio kūriniai
Kauno dramos teatras	22 d. – festivalio pabaigos ir M.K. Čiurlionio gimtadieniui skirti renginiai: 16 val. <i>M.K. Čiurlionio memorialiniame muziejuje</i> – Druskininkų M.K. Čiurlionio meno mokyklos moksleivių ir mokytojų koncertas; Druskininkų moksleivių piešinių ir rašinių M.K. Čiurlionio kūrybos temomis konkursų laureatų darbų pristatymas ir autorius apdovanojimai;
16 d. 15 val. — <i>Ilgajoje salėje</i> – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS“. Rež. – I. Paliulytė	19 val. <i>Grand SPA „Lietuva“ salėje „Nemunas“</i> – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras (meno vad. ir vyr. dir. – J. Domarkas), A. Krikščiūnaitė (sopranas), L. Norvaišas (bosas). Programoje M.K. Čiurlionio, J. Strausso, W.A. Mozart, L. Delibes, G. Verdi, Ch. Gounod kūriniai
19 d. 18 val. — <i>Ilgajoje salėje</i> – B. Srblijanovič „SKERIAI“. Rež. – R. Atkočiūnas	VILNIUS
20 d. 18 val. — <i>Rūtos salėje</i> – S. Oksanen „APSIVALYMAS“. Rež. – J. Jurašas	Nacionalinė dailės galerija
23 d. 18 val. — <i>Mažoje scenoje</i> – M. von Mayenburgo „BJAURUSIS. SKALPELIOS PŪVIS“. Rež. – V. Malinauskas	20 d. 20 val. – Architektūros [pokalbių] fondo pokalbių ciklo paskaita „Vieta. Erdvės antropologija“
Kauno mažasis teatras	Vilniaus mokytojų namai
15 d. 18 val. – PREMIERA! E. Albee'io „SILVIJA“. Rež. – V. Balsys	15 d. 16–01 val. <i>Kiemelyje</i> – Gdansko kultūros dienos Vilniuje. Dalyvauja Riešo ir šokio grupė, kvartetas „Maedow“, A. Orlova, Gryvacz, Maksimovič
21, 27 d. 19 val. – A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIURKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“. Rež. – D. Rabašauskas	16 d. 12–16 val. <i>Kiemelyje</i> – „Blusų turgus“
Kauno kamerinis teatras	17 d. 18 val. <i>215 auditorijoje</i> – paskaita „Atgimimo pagrindas – koks jis?“ Lektorius A. •arskus
20 d. 18 val. – E. Ionesco „PLIKAGALVĖ DAINININKÉ“. Rež. – S. Rubinovas	18 d. 18 val. <i>Svetainėje</i> – Žemaičių kultūros draugijos vakaras. A. Motuzo knygos, Šermenninai Žemaičių Kalvarijos Kalnai. Maldynas ir giesmynas su kompaktine plokšteliu. Dalyvauja A. Motuzas, kunigas V. Kapalis, I. Petrošius, V. Kniūraitė. Giedos Vilniaus arkikatedros giesmininkai (vad. – J. Bukontaitė). Vakare taip pat bus pristatyta A. Batavičiaus knyga „Iš tėvynės praeities“. Vakaro vedėja D. Juodkaitė-Dirgiliénė
21 d. 18 val. – arbatos gérimo ceremonija. Renginj organizuoja Japonijos ambasada	20 d. 18 val. <i>Svetainėje</i> – A. Stankevičius ir G. Bleizigio nauji poezijos knygų pristatymas. Dalyvauja poetai R. Stankevičius, G. Bleizigys, A. Veiklys, M. Nastaravicius, A. Marčėnas, V. Stankus, D. Razauskas, aktorius ir bardas M. Ancevičius ir kt.
22 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ „PAS BLEZĄ“. Rež. – S. Rubinovas	Vilniaus knygų festivalis
23 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTIUA IR PANTAGRUELIOS“. Rež. – S. Rubinovas	15 d. 21 val. <i>vyninėje „In Vino“</i> – A. Baranauskas „Anykščių šilelio“ skaitymai. Rekonstruota gimtaja poeto tame skaito S. Valentas
Kauno lėlių teatras	<i>VDA dizaino inovacijų centre „Titanikas“</i>
15 d. 12 val. – „GULBĖ – KARALIAUS PATI“. Rež. – N. Indriūnaitė	14 d. 16 val. <i>1 salėje</i> – F. Kahlo vaikams ir suaugusiams. Knyga „Kā mena širdis“ pristato dailėtyrininkė R. Rachlevičiūtė
16 d. 12 val. – „ZUIKIO KAPRIZAI“. Rež. – A. Stankevičius	15 d. 13–15 val. <i>Dirbtuvėlių kampe</i> – dizaino dirbtuvėlės vaikams „Pailsék“
22 d. 12 val. – „MEMBRANA“. Aut. ir rež. – Y. Shentser (Jeruzalės šešelių teatras)	15 d. 15 val. <i>2 salėje</i> – albumo „Kostas Dereškevičius. Tapyba“ pristatymas. Dalyvauja dailininkas K. Dereškevičius ir monetyninkė R. Jurėnaitė
23 d. 12 val. – „KARALAITĖS BUČINYS“. Rež. – A. Stankevičius	16 d. 14 val. <i>2 salėje</i> – „Architektūra, dizainas ir menas: diskusija apie meno edukaciją.“ Dalyvauja V. Mozūraitė, N. Jarockienė, R. Jankauskas
KLAIPĖDA	16 d. 14–16 val. <i>Dirbtuvėlių kampe</i> – architektūros dirbtuvėlės vaikams
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	KAUNAS
21 d. 18.30 <i>Šiltės evangelikų liuteronų bažnyčioje</i> – „MOTERŲ DAINOS“	Maironio lietuvių literatūros muziejus
21, 22 d. 18.30 – PREMIERA! V. Ganelino, S. Gedos „VELNIO NUOTAKA“	14 d. 17 val. – D. Sobekio knygos „homo religious“ sutiktuvės ir dailininko E. Ragožiaus tapybų paroda „Debesų takais“
23 d. 12 val. – <i>Teatro kolonų salėje</i> – PREMIERA! „VERPALŲ PASAKA“	22 d. 14 val. – R. Kluso humoristinių eilėraščių knygos „Nepremijuotas – ne žmogus“ sutiktuvės. Kartu su autoriumi Dalyvauja rašytojai V. Kiaušas-Elmiškis, L. Gustainis, A. Dabulskis, aktorius A. Žekas. Renginj veda A. Ruseckaitė
Klaipėdos lėlių teatras	Kauno apskrities viešoji biblioteka
15, 16 d. 12 val. – PREMIERA! „ISDY-KUSIOS SPALVOS“. Rež. – L. Beržinienė	18 d. 17 val. – G. Aleknonio knygos „Ačių tiems, kurie išsgirdo“ pristatymas. Dalyvauja autorius ir interneto dienraščio „Bernardini.lt“ vyr. redaktorius A. Navickas
22 d. 12 val. – „SURASKIM PASAKA“. Rež. – L. Beržinienė	19 d. 17 val. – susitikimas su A. Jakučiūnu ir jo knygos „Lalagė“ pristatymas
23 d. 12 val. – „LABAS, MAŽYLI“. Rež. – K. Jurkštaitė	
ŠIAULIAI	
Šiaulių dramos teatras	
19 d. 18val. – „2 VYRAI 1 TIESA“. Rež. – A. Gricius („Domino“ teatras)	
22 d. 18 val. – PREMIERA! Y. Reza „SKERDYNIŲ DIEVAS“. Rež. – A. Lebeliūnas	
Alytaus miesto teatras	
16 d. 18 val. – „APIE KAJ KALBA VYRAI“. Rež. – O. Šapošnikovas („Domino“ teatras)	
21 d. 18 val. – „2 VYRAI 1 TIESA“. Rež. – A. Gricius („Domino“ teatras)	
Koncertai	
Lietuvos nacionalinė filharmonija	
14 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – orkestro muzikos koncertas. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Jungtinis Vilniaus prancūzų	

Bibliografinės žinios

MENAS

Didaktiniai dainavimo ir akompanimento pagrindai : mokymo metodinė priemonė muzikos pedagogikos bakalauro studijų programas 1 kurso studentams / Zita Grigičė, Jolanta Lasauskienė ; Lietuvos edukologijos universitetas. Ugdymo mokslo fakultetas. Muzikos katedra. – Vilnius : Edukologija, 2012 (Vilnius : Edukologija). – 75, [1] p. : iliustr., nat. – (Metodinės priemonės). – Santr. angl. – Tiražas 150 egz. – ISBN 978-9955-20-756-6

Klaipėdos architektūra. – Klaipėda : Lietuvos architektų sąjungos Klaipėdos apskrities organizacija (LASKAO) : Klaipėdos miesto savivaldybė, [2012]. – ISSN 2029-9559

Nr. 11 (2011) / sudarytojai Tomas S. Butkus, Vaidotas Dapkevičius. – [2012] (Vilnius : BALTO print). – 95, [1] p. : iliustr.

T. 21 (2011). – 2012 (Vilnius : Petro ofsetas). – 167, [1] p. – Tiražas 200 egz.

Sapiegų rūmai Antakalnyje / Rūta Janonienė, Evaldas Purlys ; [vertėja į lenkų kalbą Beata Piasecka, vertėjas į anglų kalbą Ramūnas Kondratas] ; Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Vilniaus dailės akademija. – Vilnius : Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, 2012 (Vilnius : Standart sp.). – 239, [1] p. : iliustr., faks., portr. – (Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų studijos ; t. 13). – Dalis gretut. teksto liet., lenk., rus. – Santr. angl., lenk. – Tiražas 600 egz. – ISBN 978-609-14-7 (jr.) : [31 Lt 48 ct]

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Aukšinė vaikystė : 1945–1947 metais parašyti prisiiminimai apie gimtajų Pavartyčių kaimą, jo žmones, jų gyvenimo būdą, papročius, aprašomasis laikotarpis ~ 1905–1910 metai / Jonas Martinaitis ; [Radviliškio viesciųjų biblioteka, Šiaulių krašto knygų leidėjų draugija, Martinaičių paveldo fondas]. – Šiauliai : Saulės delta, 2012 (Kaunas : Aušra). – 679, [1] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas 400 egz. – ISBN 978-9955-732-85-3 (jr.)

Aukso dienos : [romanas] / Jude Deveraux ; iš anglų kalbos vertė Jonas Čeponis. – Kaunas : Jotema, [2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 367, [1] p. – Tiražas [2500] egz. – ISBN 978-9955-13-341-4 (jr.) : [20 Lt 71 ct]

Erosas : romanas / Helmut Krausser ; iš vokiečių kalbos vertė Dalia Kižienė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 391, [1] p. – (Šiuolaikinė proza), ISSN 2029-2570). – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-23-595-8 : [26 Lt 95 ct]

Lapkričio vaikas : romanas / Christina Schwarz ; iš anglų kalbos vertė Dalia Norkūnės. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 317, [2] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-0540-5 (jr.) : [30 Lt 31 ct]

Melas ir tiesa : rinktinė / Stasys Navickas (Erironas). – Šiauliai : Lucilijus, 2012 (Šiauliai : Lucilijus). – 279, [1] p. : iliustr. – Virš. ir nugar. aut.: Erironas-Stasys Navickas. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-32-172-9 : [25 Lt]

Moteris, kurią jis mylėjo : romanas / Dorothy Koomson ; iš anglų kalbos vertė Jonas Liutkutė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 471, [1] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0568-9 (jr.) : [41 Lt 19 ct]

Pasikalbėkime apie Kevinq : romanas / Lionel Shriver ; iš anglų kalbos vertė Gabrielė Gailiūtė. – Vilnius : Alma littera, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 471, [1] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-609-01-0569-6 (jr.) : [42 Lt 11 ct]

Prelidiija : poezija / Albinas Žvingila. – Šiauliai : Saulės delta, 2012 (Kaunas : Aušra). – 63, [1] p. : iliustr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-732-87-7

Sielų miškas / Jean-Christophe Grangé ; iš prancūzų kalbos vertė Marija Bogušytė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 534, [1] p. – (Kriminalinis romanas, ISSN 2029-2597). – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Tiražas 2200 egz. – ISBN 978-9955-23-583-5 (jr.) : [38 Lt 49 ct]

Skardupių vaikai : [eileraščiai] / Marijona Lukoševičiūtė-Žicevičienė. – Vilnius : Homo liber, 2012 (Vilnius : InSpe). – 95, [1] p. – Tiražas 150 egz. – ISBN 978-609-446-034-0

Tą valandą : eileraščiai / Gynė Dineikaitė. – Vilnius : Homo liber, 2012 (Vilnius : Standart sp.). – 189, [3] p. : iliustr. – Tiražas 400 egz. – ISBN 978-609-446-032-6 : [8 Lt 72 ct]

Tiesa : [romanas] / Peter James ; iš anglų kalbos vertė Arvydas Malinauskas. – Kaunas : Jotema, [2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 478, [2] p. – Tiražas [2300] egz. – ISBN 978-9955-13-343-8 (jr.) : [23 Lt 98 ct]

Triju ne dėsnis : [detektyninis romanas] / Aleksandra Marinina ; iš rusų kalbos vertė Jurgis Gimberis. – [2-oji patais. laida]. – Kaunas : Jotema, [2012] (Vilnius : Spauda). – 367, [1] p. – Tiražas [2200] egz. – ISBN 978-9955-13-344-5 (jr.) : [21 Lt 58 ct]

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Pasilieka, kas gražu : eileraščiai ir mažosios poemos / Domicelė Brazaitytė-Pidkova ; [piešinių autorė Eglė Pidkovaitė]. – Šiauliai : Saulės delta, 2012 (Kaunas : Aušra). – 159, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas 300 egz. – ISBN 978-9955-732-89-1 (jr.)

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

14–20 d. – Absoliutus blogis: atpildas (3D, JAV, Vokietija) – 11, 13.25, 16.15, 19, 21.50; | Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 11.45, 14.15, 16.45, 19.30, 22 val. Pagrobimas (JAV) – 13.30, 16, 18.45, 21.15

18 d. – Kelyje (Prancūzija, D. Britanija, JAV, Brazilija) – 18.50
16 d. – Balsuok už mane! (JAV) – 14 val. 14, 17–20 d. – Bornas. Palikimas (JAV) – 15, 18, 21.20; 15, 16 d. – 12, 15, 18, 21.20
14–20 d. – Tedis (JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 19, 21.30
14, 15, 17, 19, 20 d. – Patrulių zona (JAV) – 11.30, 14, 16.30, 19.15, 21.45; 16 d. – 11.30, 16.30, 19.15, 21.45; 18 d. – 11.30, 14, 16.30, 21.45
14, 17–20 d. – Karališka drąsa (JAV) – 14, 16.30, 18.40, 21 val.; 15, 16 d. – 11.40, 14, 16.30, 18.40, 21 val.; 14–19 d. – Karališka drąsa (3D, JAV) – 14.50, 17.45; 20 d. – 14.50
14, 17–20 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (JAV) – 13.45, 15.55, 18.20; 15, 16 d. – 11.20, 13.45, 15.55, 18.20
14–19 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (3D, JAV) – 12.15, 20.20; 20 d. – 12.15
14–20 d. – Paryžiaus monstras (3D, Prancūzija) – 11 val.; Tamsos riterio sugrįžimas (D. Britanija, JAV) – 20.40
14, 17–20 d. – Nesunaikinami 2 (JAV 2) – 13.30, 16, 18.30, 20.50; 15, 16 d. – 11, 13.30, 16, 18.30, 20.50
14–20 d. – Demonas viduje (JAV) – 13.45, 16.15, 18.45, 21.10; 15, 16 d. – Mada-gaskaras 3 (JAV) – 11.15

Forum Cinemas Akropolis

14–20 d. – Absoliutus blogis: atpildas (3D, JAV, Vokietija) – 12.15, 15.15, 18.15, 21 val. Absoliutus blogis: atpildas (JAV, Vokietija) –

Sraigtų planeta (VDF)

10.30, 17.15, 21.50; Pagrobimas (JAV) – 14.15, 16.45, 19.15, 21.40
| Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 11.15, 13.45, 16.15, 18.45, 21.15
20 d. – Kita svajonių komanda (JAV) – 20 val.
16 d. – Balsuok už mane! (JAV) – 14.45
14–20 d. – Bornas. Palikimas (JAV) – 11.45, 14.30, 17.45, 20.30
14, 15, 17–20 d. – Nesunaikinami 2 (JAV) – 12.30, 14.45, 19.30; 16 d. – 12.30, 19.30
14–20 d. – Karališka drąsa (3D, JAV) – 10.15, 15, 17.30; 14, 17–20 d. – Karališka drąsa (JAV) – 14 val.; 15, 16 d. – 11.30, 14 val.
14, 17–20 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (JAV) – 13.30, 16 val.; 15, 16 d. – 11, 13.30, 16 val.
14–19 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (3D, JAV) – 12.15, 20.20; 20 d. – 12.15
14–20 d. – Paryžiaus monstras (3D, Prancūzija) – 11 val.; Tamsos riterio sugrįžimas (D. Britanija, JAV) – 20.40
14, 17–20 d. – Nesunaikinami 2 (JAV 2) – 13.30, 16, 18.30, 20.50; 15, 16 d. – 11, 13.30, 16, 18.30, 20.50
14–20 d. – Demonas viduje (JAV) – 13.45, 16.15, 18.45, 21.10; 15, 16 d. – Mada-gaskaras 3 (JAV) – 11.15

„Skalvijos“ kino centras

Lenkų filmų savaitė

14 d. – Klepsidros sanatorija (Lenkija) – 18.50
15 d. – Lenkų-rusų karas (Lenkija) – 19 val.
15 d. – 80 milijonų (Lenkija) – 21 val.

16 d. – specialioji programa „Juodakepuratė ir kitos keistos istorijos“ – 15 val.
16 d. – Tamsoje (Lenkija, Kanada, Vokietija) – 18 val.
17 d. – Mano vardas Ki (Lenkija) – 19 val.
17 d. – Kunigaikštystė (Lenkija) – 21 val.
18 d. – Trečioji nakties dalis (Lenkija) – 17 val.
18 d. – Jos (Lenkija, Prancūzija, Vokietija) – 19.10
19 d. – Kurmis (Lenkija, Prancūzija) – 17 val.
19 d. – Karalius Ūbas (Lenkija) – 19 val.
14 d. – Paskalio biblioteka (Vengrija, Vokietija) – 17 val.; 16 d. – 16.10
14 d. – Išsiskyrimas (Iranas) – 21.15; 15 d. – 14.50; 16 d. – 20.50; 17 d. – 16.50; 18 d. – 21 val.; 19 d. – 20.50
Vilniaus dokumentinių filmų festivalis
20 d. – Susipažinkite su Fokens (Olandija) – 17.10; Kur skraido kondorai (Šveicarija, Vokietija, Čilė) – 19 val.; Losevas (Rusija) – 21.30
15 d. – Tvenkinio paslaptys (Prancūzija) – 13 val.
16 d. – Koko ir vaiduokliai (Kroatija) – 13 val.
17 d. – 7 dienos ir naktys su Marilyn Monroe (D. Britanija, JAV) – 15 val.
15 d. – Vaikas ir klounas (dok. f., Danija) – 17 val.

Pasaka

Lenkų kino savaitė

14, 16 d. – Prekybos centras – 18.30; 14 d. – Tamsoje – 20.30; 15 d. – Trečioji nakties dalis – 18.30; 15 d. – Kunigaikštystė – 20.30; 16 d. – Lenku–rusų karas – 20.30; 17 d. – Karalius Ūbas – 18.30, 20.30; 17 d. – Kurmis – 20.30; 18 d. – Juodakepuratė ir kitos keistos istorijos – 18.30; 18 d. – Klepsidros sanatorija – 20.30; 19 d. – Hansas Klosas: brangiau už gyvybę – 18.30; 19 d. – 80 milijonų – 20.30

14 d. – Atostogos prie jūros (Meksika) – 19 val.; 15 d. – 16 val.; 16 d. – 16 val.; 20 d. – 18 val.

14 d. – Sudie, mano karaliene (Prancūzija, Ispanija) – 19.30; 15 d. – 19.15; 17 d. – 18 val.; 18 d. – 20.15; 19 d. – 18.15; 20 d. – 18.30

14 d. – Raudonos šviesos (Ispanija, JAV) – 21.15; 14 d. – Tiesoji linija (Prancūzija) – 21.30; 15, 17 d. – 21.15; 20 d. – 21 val.

15 d. – Kartu iki pasaulyo pabaigos (JAV) – 17 val.; 18 d. – 20 val.

15 d. – Vienas gyvenimas (D. Britanija) – 17.15; 16 d. – 16.15; 18 d. – 18 val.; 19 d. – 20.15

15 d. – Pusbroliai (Ispanija) – 19 val.; 19 d. – 18 val.; 20 d. – 20.30

15, 17 d. – Mėnesienos karalystė (JAV) – 21 val.; 16 d. – 19.15; 19 d. – 20 val.

16 d. – Loraksas (JAV) – 17.15

16 d. – Portugalų filmų seansai: Embargo – 18 val.; Akmeninis plautas – 20 val.; Jose e Pilar – 21.15; 17 d. – Mielas draugas (D. Britanija, Italija, Prancūzija) – 18.15

18 d. – Skausmo malonumas. Karavadžo gestai (XXII seniosios muzikos festivalis „Banchetto musicale“) – 19 val.

20 d. – Laisvė gimiti (JAV) – 18.15

20 d. – Hasta la vista (Belgija) – 20.15

Ozo kino salė

18, 19, 20 d. – Mes už ...lietuvių (rež. A. Lekavicius) – 16 val.; 18, 19 d. – Mask-

va, Belgija (Belgija) – 18 val.; 20 d. – Coco prieš Chanel (Prancūzija) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

14, 15 d. – Absoliutus blogis: atpildas (3D, JAV, Vokietija) – 12, 14.45, 17.45, 20.30, 22.45; 16–20 d. – 12, 14.45, 17.45, 20.30

14, 15 d. – Pagrobimas (JAV) – 13, 15.30, 18.30, 20.45; 23 val.; 16–19 d. – 13, 15.30, 18.30

14, 15 d. – | Romą su meile (Ispanija, Italija, JAV) – 11, 14, 16.45, 19, 21.30, 23.45;

16–20 d. – 11, 14, 16.45, 19, 21.30

20 d. – Kita svajonių komanda (JAV) – 20 val.

16 d. – Balsuok už mane! (JAV) – 15.45

20 d. – Kelyje (Prancūzija, D. Britanija, JAV, Brazilija) – 18 val.

14–20 d. – Bornas. Palikimas (JAV) – 13.45, 16.30, 18.15, 21.15

14, 15 d. – Demonas viduje (JAV) – 18.45,

21, 23.15; 16–19 d. – 18.45, 21 val.; 20 d. – 21 val.

14, 15 d. – Tedis (JAV) – 19.15, 21.45,

23.59; 16–20 d. – 19.15, 21.45

14, 17–19 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (JAV) – 13.30, 16.15; 15, 16 d. – 11.15, 13.30, 16.15; 20 d. – 13.30

14–20 d. – Ledynmetis 4: žemynų atsradimas (3D, JAV) – 10.30

14, 17–20 d. – Karališka drąsa (JAV) – 13.15; 15, 16 d. – 10.45, 13.15

14–20 d. – Karališka drąsa (3D, JAV) – 15.15

14, 15, 17–19 d. – Nesunaikinami 2 (JAV) – 15.45, 20.15, 21.05; 20 d. – 20.15, 20.45

20 d. – 15.45

14, 15 d. – Patrulių zona (JAV) – 18, 22.30; 16–20 d. – 18 val.

14–20 d. – Paryžiaus monstras (3D, Prancūzija) – 10.15, 12.45

14, 17–20 d. – Šokis hip-hopu ritmu.

Revoliucija (JAV) – 11.30

15, 16 d. – Madagaskaras 3 (JAV) – 11.30

Žiūrovų simpatijų prizas

Europos kino akademija kviečia balsuoti už labiausiai patikusi Europos filmą, išrinkti, kam atiteks ŽIŪROVŲ SIMPATIJŲ PRIZAS 2012, ir laimėti kelionę dviem į Europos kino akademijos apdovanojimų ceremoniją Maltoje!

Žiūrovų simpatijų prizui nominuoti:

- ★ **ARTISTAS (THE ARTIST)**
SCENARIJUS AUTORIUS IR REŽISIERIUS Michel Hazanavicius
VAIDINA Jean Dujardin, Bérénice Bejo, James Cromwell, John Goodman
- ★ **BARBARA**
SCENARIJUS AUTORIUS IR REŽISIERIUS Christian Petzold
VAIDINA Nina Hoss, Ronald Zehrfeld, Rainer Bock, Jasna Fritz Bauer, Christina Hecke
- ★ **GERIAUSIAS EGZOTIŠKAS „MARIGOLD“ VIEŠBUTIS**
(THE BEST EXOTIC MARIGOLD HOTEL)
REŽISIERIUS John Madden
SCENARIJUS AUTORIUS Ol Parker
VAIDINA Judi Dench, Bill Nighy, Penelope Wilton, Dev Patel, Celia Imrie, Ronald Pickup, Tom Wilkinson, Maggie Smith

★ TAMSOJE (W CIEMNOŚCI)

REŽISIERE Agnieszka Holland
SCENARIJUS AUTORIUS David F. Sharrow
VAIDINA Robert Włęcławicz, Benno Fürmann, Agnieszka Grochowska, Maria Schrader, Herbert Knaup

★ GELEŽINĖ LEDI (THE IRON LADY)

REŽISIERE Phyllida Lloyd
SCENARIJUS AUTORIUS Abi Morgan
VAIDINA Meryl Streep, Jim Broadbent, Olivia Colman

★ TAI NUTIKO JEMENE (SALMON FISHING IN THE YEMEN)

REŽISIERIUS Morten Tyldum
SCENARIJUS AUTORIUS Lars Gudmestad & Ulf Ryberg
VAIDINA Aksel Hennie, Nikolaj Ceder-Waldau, Synnøve Macody Lund, Elivind Sander

★ GĘDA (SHAME)

REŽISIERIUS Steve McQueen
SCENARIJUS AUTORIAI Steve McQueen & Abi Morgan
VAIDINA Michael Fassbender, Carey Mulligan, James Badge Dale, Nicole Beharie

★ BASTŪNAS, SIUVĒJAS, KAREIVIS, ŠNIPAS (TINKER TAILOR SOLDIER SPY)

REŽISIERIUS Thomas Alfredson
SCENARIJUS AUTORIAI Bridget O'Connor & Peter Straughan
VAIDINA Gary Oldman, John Hurt, Mark Strong, Tom Hardy, Colin Firth, Benedict Cumberbatch, Toby Jones, Stephen Graham, David Denicik, Ciaran Hinds, Simon McBurney, Kathy Burke, Svetlana Khodchenkova